

pÚvodní kresba / **Jan Tomaschoff** * P. F. 2019 / Linek, Matuška, Taussig, Basol, Plotěná, Kotyza * Z domova /
Výstavy a knihy: Šmoulové, Barták, Plotěná, Slíva, Neprakta, Němeček, Hojný, Horníček, Renčín,

e-GAG

Werich aj. * Časopisy / **Sorry 11**; **Bumerang 23** * Objev / „**Alibi**“ po 50 letech * Vybráno / Alba zn. **Serre** (Francie) * Malá recenze / „**Vorsicht, Heimat!**“ * Satira / **Ta zaoceánská!** * Ze světa / Slovensko, Polsko, Británie, Ukrajina, Izrael, Belgie, Chorvatsko * Náš tip / **Zábranský na Slovensku** * Z archivu / J. Hoffmannová: **O Vyčítalovi jazyko-vědecky** * 4x / **M. Mihaťov** * Polemika / O výstavě v Plzni * O humoru / **Z tisku** * Úspěch / 4 oceněné vtipy * Mistři pláten / **Da Vinci tluče Munche** * Výročí / p. f. **Vico 1968** *

Výsledky / Peru, Řecko, Portugalsko, Brazílie, Korea, Egypt, Itálie, Slovensko, Ukrajina, Kolumbie, Belgie, Nizozemsko, Turecko * Soutěže / **Nové**: Belgie, Turecko, Německo, Srbsko, Portugalsko, Polsko, Itálie aj.

Měsíčník autorů a přátel české karikatury

e-číslo 2018 / 12

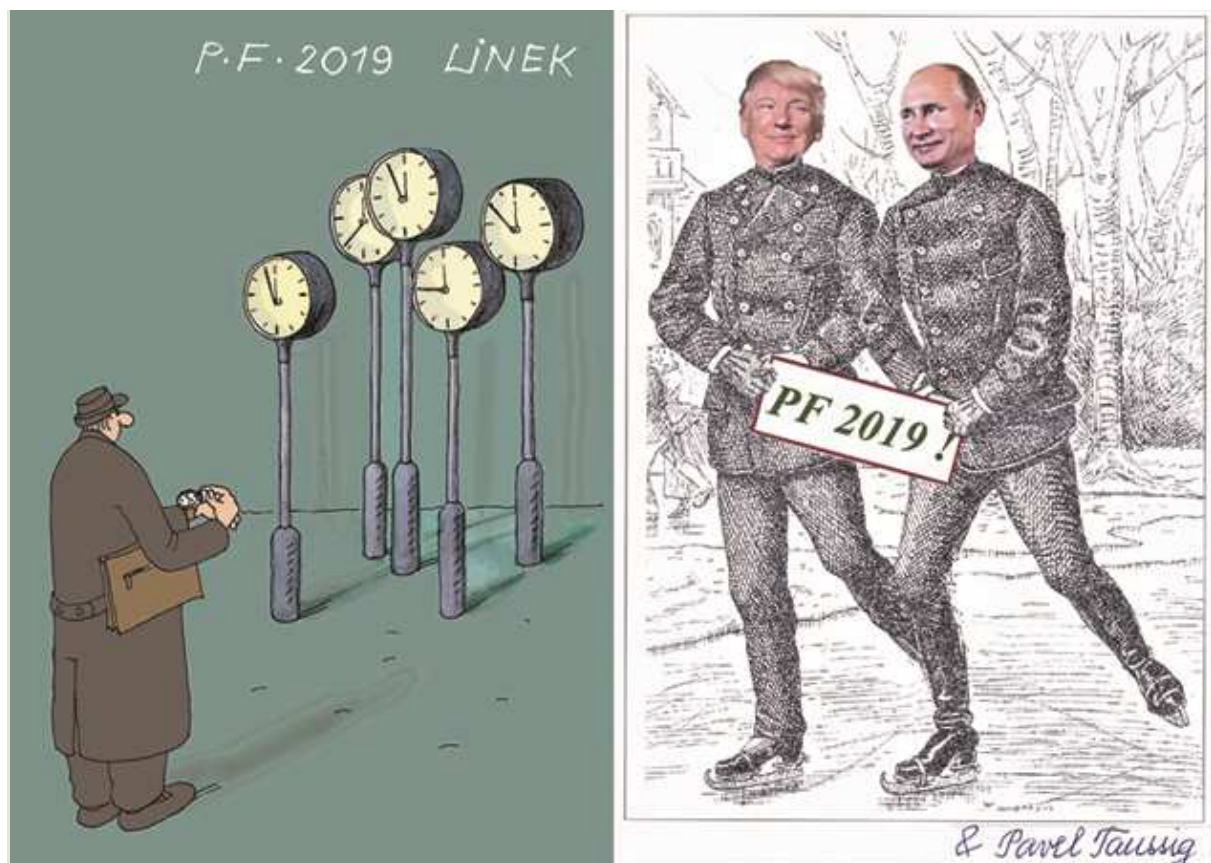
16. ročník

Kresby: **AXINTE, BARTÁK, BASOL, BELHOMME, BERNARD, BOLIGÁN, CEBULA, ČOMOR, DERENNE, DERGAČOV, DRLJEVIČ, EHRT, HOJNÝ, HOLLENSTEIN, JIRÁNEK, KAZANČEV, KOŠTÝŘ, KOTYZA, KOWALSKA, KREINER, KÜNZLI, KULOVANÝ, LADA, LICHÝ, LINEK, LUETIČ, MAKAROV, MARKS, MARUNDE, MATUŠKA, MCKINNON, MIHAŤOV, MOLINA, NEPRAKTA, NEPRAŠ, NUEZ, OSTOJICH, PEYO, PLIKAT, PLOTĚNÁ, POPOV, PRALOVSKÝ, RADENA, RENČÍN, ROGERS, SERRE, SLÍVA, SUNNERBERG, STEIJN, SZUMOWSKI, TAUSSIG, TEICHMANN, TOMASCHOFF, VICO, VYČÍTAL, WINTER, ZÁBRANSKÝ** ^{AJ}

pÚvodní kresba / Jan Tomaschoff k Novému roku a do nového ročníku GAGu

e-GAG a jeho autoři zdraví všechny karikaturisty světa a přátele kresleného humoru!

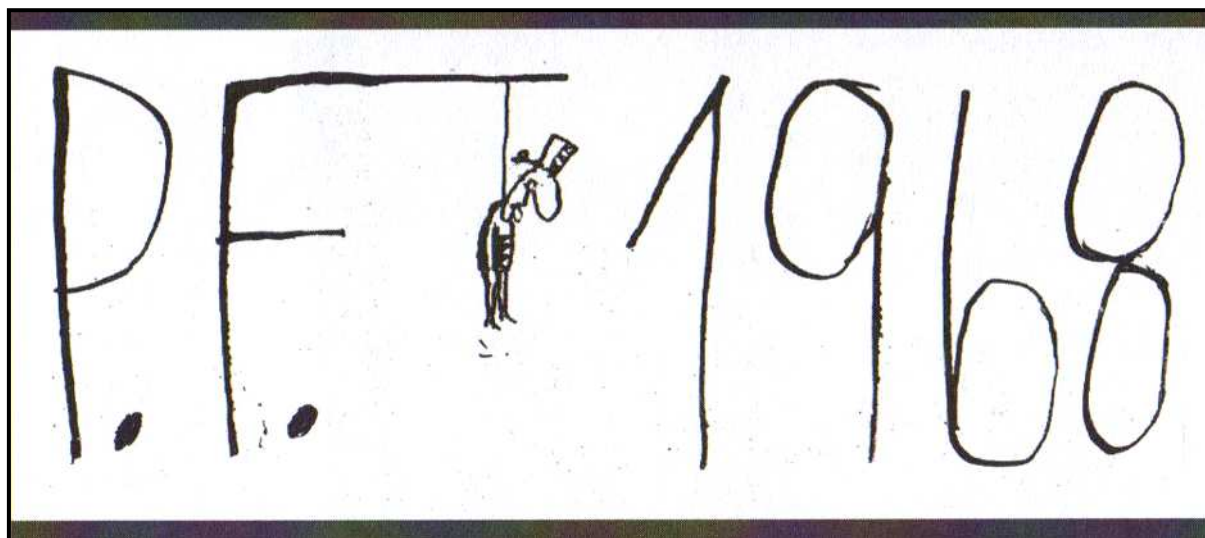
Jak kreslíři GAGu, tak GAG kreslířům a spol: Pour Felicite 2019

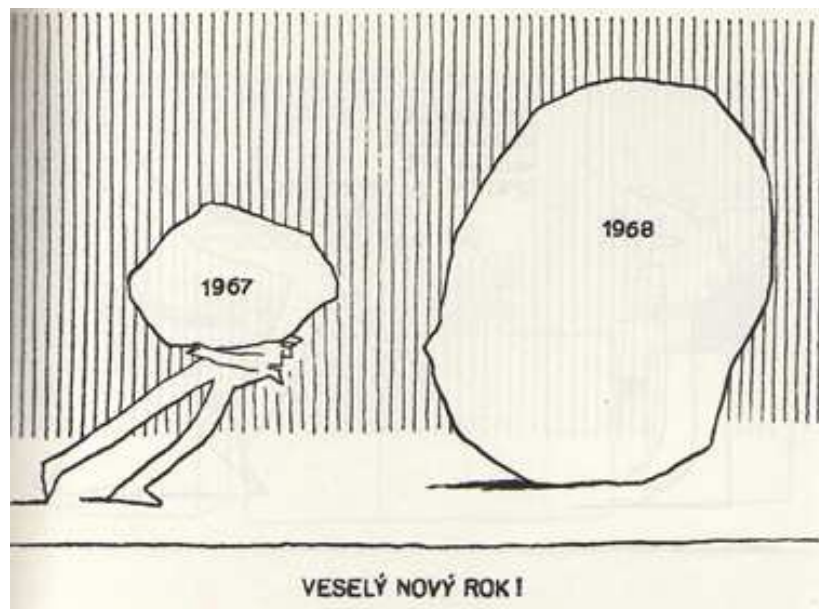
Linek, Taussig, Matuška - jména autorů novoročních blahopřání, která jsme vybrali z redakční pošty. Další najdete uprostřed i na zadní straně vánočně-novoročního **čísla GAGu**. Ale nejenom to! Příznivce kresleného **humoru beze slov** dnes potěšíme kresleným **humorem beze slov**. A milovníky **čtení o kresleném humoru** jistě nadchneme čtením... Ano! **O využití slov v kresleném humoru**. Jde o studii renomované jazykové vědkyně! O kom jiném tu bádát, než o mistru takové tvorby? Chcete zjistit, proč **Janu Vyčítalovi** „straší v myslivně“? Dílo je to historické, ale důkladné a stále platné - **přesvědčíte se o tom v rubrice „Z archívu“**. (g)
Toto číslo e- GAGu obsahuje vtipné kresby téměř šedesáti autorů ze spousty zemí na tomto globu. V globálu...

SILVESTROVSKÝ DEREŠ FEDORA VICU - L. P. 1968

V tomto ročníku jsme v každém čísle připomněli vtípem některý rok s "osmičkou" na konci - nebyli jsme na to sami a víme všichni proč. Z řad autorů a odběratelů e-GAGu jsme pak vybírali práce, které se vztahovaly k daným výročím. Nyní na konci roku jsme ovšem přestali

dbát na oblíbenou vyváženost a výjimečně jsme si dopřáli ten ročník a tu kresbu, která je nám nejbližší. Co si budeme povídat, většina z abonentů magazínu je na tom věkově stejně. Rok 1918 i 1938 známe jen od dědečka či od rodičů, na rok 1948 jsme byli jak malí, tak krátkí. A na rok 1988 (teda 9) zase už poněkud staří... Byl to rok 1968, který nám dal malou naději, aby nám ji vzápětí vzal a nahradil velkou ztrátou...

Nebyli jsme sami. Nejen Plzeňáci, Brňáci a Pražáci těm následujícím dvěma dekadám nemohli přijít na chuť. **Jak vidíte výše**, reagoval na to rázně i legendární vůdce zbojníků, který se jinak nikdy pánům nepoddal. A byl to autor z nejvýchodnějšího okraje Československa, který tímto novoročním **neblahopřáním** (fór se zrodil už **27. 12. 1967!**) vyjádřil s obřím předstihem svůj i náš pocit.

Tehdy vtištěná kniha "**De-reše**" **Fedora Vica**, šla proto z tiskárny vlastně přímo **(G)**

do stoupy. A s ní tam skončily právě tak naše plány, tužby i naděje.

Z kterého roku je novoroční blahopřání rozesílané Vlastou Zábranským z Brna? Z roku uvedeném na sisyfovské balvanu nalevo anebo z roku uvedeného napravo?

Další novoročenky předních karikaturistů najdete na str. 26. A na str. 58 tohoto e-GAGu pod názvem **Dva z druhého města** - "**P. F. 2019 z Brna**". A ještě si na jejich hřejivém obsahu můžeme přihrát i svoji redakční polívčičku. S jejich výpomocí vám zde můžeme rovněž popřát milé svátky vánoční i veselý Silvestr! **e-GAG**

Neviem si predstaviť slovenskú karikatúru bez Zábranského.
Svojím originálnym prístupom zásadným spôsobom ovplyvnil jej úroveň.

V roku 2010 bol právom ocenený na Kremnických gagoch *Zlatým gunárom* za celoživotné dielo. Výber kresieb do tejto publikácie sme ohraňovali rokmi 1966 – 1971.

Je to vrcholné obdobie Zábranského publicistickej karikaturistickej tvorby, súčasne sú to aj roky veľkých spoločenských zmien pred rokom 1968, ale aj po ňom. Napriek tomu, že v týchto rokoch získal Zábranský viacero významných ocenení na svetových karikaturistických súťažiach a prehliadkach, postupne túto oblasť opúšťal a venoval sa predovšetkým maľbe.

(Podrobnejšie o celej Zábranského tvorbe sa môžete dozvedieť v knihe *O karikatúre* od Kornela Földváriho.)

Na Slovensku Zábranský publikoval od začiatku šesťdesiatych rokov predovšetkým v časopisoch *Roháč* a *Kultúrny život*. V *Kultúrnom živote* iba do roku 1968, pretože ten po potlačení kontrarevolúcie prestal vychádzať, a v *Roháči* ešte začiatkom sedemdesiatych rokov s postupne

klesajúcou intenzitou, až v roku 1974 vyšlo iba niekoľko posledných kresieb. Tým Zábranského publikačná činnosť na Slovensku končí. Bola však veľmi plodná, uverejnil takmer osemsto kresieb, z nich viac ako šesťsto v *Roháči*.

Zábranského tvorba prešla v tých rokoch viacerými zmenami. Strohá štylizovaná kresba sa postupne zjemňovala, pribúdali čisté grafické prvky, predovšetkým typické zvislé linky. Postavy získavali biologickjšie tvary, potom prišli vysokí neskladní činovníci v čiernych oblekoch a ich ostré tváre akoby tesané na Veľkonočných ostrovoch sa časom menili na šrafované klonované tváre na povrchu vajcovitej hlavy. Možno kreslil Zábranský viacerými štýlmi súčasne, ale skôr je možné, že medzi vznikom niektorých kresieb a ich uverejnením uplynul dlhší čas. Často vychádzali súčasne obrázky nové s kresbami v staršom štýle.

Poradie kresieb v tejto publikácii preto nie je chronologické, skôr sledujú vnútorný logický vývoj. Na poslednej strane však nájdete presnú identifikáciu uverejnenia toho ktorého diela. Oba časopisy boli týždenníky, je veľmi zaujímavé sledovať, ktoré kresby mohli čitatelia nájsť v novom čísle pri vtedajšom hektickom politickom vývoji. Všetky kresby sú reprodukované z výtlačkov *Roháča* a *Kultúrneho života*. Sú upravené tak, aby sa čo najviac približovali predpokladanému originálu.

Roháč bol vtedy tlačený hĺbkotlačou, perokresby vychádzali väčšinou vcelku dobre, napriek tomu som musel doplniť vypadané alebo kvôli zalomeniu príliš orezané zvislé čiary, v niektorých prípadoch doplniť a spresniť časť kresby. *Kultúrny život* bol tlačený rotačnou kníhtlačou na lesklom papieri. Tlač zo štočkov pri nedodržaní technologickej disciplíny spôsobuje, že na okraji kresby je nanesej omnoho viac farby. Pri Zábranského kresbách je to najčastejšie spodná vodorovná linka a konce zvislých liniek na hornom okraji kresby. Tieto nedostatky som v niektorých prípadoch, ak neznižovali čitateľnosť kresby, neretušoval. Takáto reprodukcia má svoju novú výtvarnú kvalitu, priamo evokuje novinovú tlač.

Najväčšími zmenami prešli texty v obrázkoch. Zábranský ich robil ručným odtlačaním písmeniek priamo do originálu. V *Kultúrnom živote* vychádzali väčšinou bezslovné kresby, vyšlo aj niekoľko kresieb s textami, vždy však s pôvodným textom. V *Roháči* vychádzali kresby s textom výrazne výtvarne oklieštené: boli nahradené obyčajnou sadzbou, dokonca minuskami, aj keď sadzba verzálkami by sa vizuálnej podobe originálov približovala viac. V niekoľkých prípadoch vyšli kresby so zdobeným písmom, úplne v rozpore s pôvodnou výtvarnou poetikou.

Všetky tieto obrázky majú v tejto publikácii novú sadzbu, ktorá rešpektuje Zábranského spôsob práce

s textom v obrázku. Redakčne so Zábranským pracoval v Roháči predovšetkým *Ladislav Szalay* a v Kultúrnom živote *Kornel Földvári*. Je aj ich zásluhou, akú úroveň mohla dosiahnuť publikovaná tvorba v krízovom období a súčasne aj dokumentom o odvahe autora i redakcií.

FERO JABLONOVSKÝ

K PRIEREZU TVORBY VLASTU ZÁBRANSKÉHO v Roháči musím (pre dnešného čitateľa) začať dobovými reáliami šesťdesiatych rokov minulého storočia. Roháč ako všetky periodiká v socialistickom Československu riadil tlačový odbor Ústredného výboru KSS a kontrolovala ho Správa tlačového dozoru, teda cenzori zo štátnej bezpečnosti. Redakcia musela plniť rámcové pokyny súdruhov z ÚV, to znamená na jar kritizovať zaostávanie sejb, potom zabezpečovať žatvu, medzitým burcovať za plnenie plánov v priemysle, bojovať proti tmárstvu a odhaľovať agresívnu politiku západných imperialistov.

Mali sme stabilný okruh výtvarníkov, ktorí boli s redakciou pevne spojení. Roháč im zabezpečoval pravidelnú prezentáciu ich kresieb, i pravidelný príjem. Okrem toho, že nám ponúkali skice svojich vlastných nápadov, redakcia sa na nich obracala so žiadosťou o kresby na témy dané zhora.

A konečne sa dostávam k Vlastovi Zábranskému. Tomuto stabilnému

spolupracovníkovi sme nikdy neposielali objednávky z dielne ústredného výboru. Vlasta Zábranský bol pán výtvarník, ktorého sme si vážili ako filozofa a glosátora ľudského života, ktorý navyše vie výborne kresliť. Aj s jeho pomocou sa Roháč snažil byť iba kritikom komunálnych nedostatkov.

LADISLAV SZALAY

VÝBORNÝCH KARIKATURISTOV JE VEĽA, no Zábranský len jeden. Tak ako Salvador Dali či „pápež karikatúry“ Steinberg. Smejeme sa nad jeho kresbami a zároveň nás mrazí. Vidí pod povrch faktov, až do temných zákutí, v ktorých číha neznáma hrozba. Vyslobodzuje nás od nej smiechom, posilňuje ducha poznania a vzdoru, prebúdza myšlienky.

Jedným z kľúčových momentov vo vývine našej karikatúry (a myslenia) je fakt, že popri brnianskom Hostovi do domu napodiv materské redakcie Vlastimila Zábranského nestáli v Prahe, ale v Bratislave (Kultúrny život, Roháč). Hoci patrí celému svetu, vyrastal s nami a u nás.

KORNEL FÖLDVÁRI

75 KRESIEB K 75. VÝROČIU NARODENIA VLASTU ZÁBRANSKÉHO

obsahuje neobyčajná kniha vydaná pred 7 lety na Slovensku. Neobyčajná tým, že vyšla práve tam a ne v Česku anebo přímo v Brně - kde Vlasta jak žil, tak pracoval v centru moravské metropole, kde měl svůj ateliér. O specifickém obsahu publikace píše Fero Jablonovský ve své úvodním slově, které zcela přehledně jmenuje veškeré možnosti i nemožnosti, které se mu jako „kurátorovi“ tohoto výstavního díla nabízely a popisuje, jak je pečlivě (a poctivě!) překonával. Závěrem díla je vyčerpávající obsah - jmenuje zařazené kresby počínaje první stranou (01 předná strana obálky – Roháč 12/1969) a konče stranou poslední (02 zadná strana obálky – Roháč 30/1969). Pro GAG jsme získali možnost zde přetisknout i oba texty o Zábranském, jak ho vzpomínají ti, kteří se o zařazování jeho kreseb tehdy přičiňovali.

Ačkoliv bychom jim měli spíš závidět či je osočovat, jak si přivlastňují nejvýraznější etapu autora, narozeného r. 1936 nedaleko českého Berouna, nemůžeme tak učinit už pro existenci právě tohoto alba. Když nyní v knihkupectvích narážíme na v Česku vydaná velké knihy kresleného vtípku, musíme být vděční za výkon Jablonovského jako rozdílového hráče v nakladatelském ringu, díky němuž od úrovně zmíněných pražských publikací bratislavská kniha odskakuje hned o třídu výš.

Ivan Hanousek

Malá recenze s ukázkami z knihy... / ...**"Forsicht, Heimat!"**

Heimat je vlast a v Německu se toto slovo začíná víc užívat. Příštím rokem je tématem mezinárodní soutěže karikaturistů (*Welt Heimat*) a před námi leží velká a dost tlustá kniha - vlastně katalog shrnující vše o **"Deutsche Karikaturenpreis 2018"**. Díky **Janu Tomasschoffovi**, jehož dílo (viz obr. vpravo) se též ve svazku nachází a který pro e-GAG-mag

obstaral tento exemplář, můžeme důkladně listovat ve 144 stránkách vydaných *Bremer Tagesszeitungen AG* a *DDV Medien-gruppe GmbH und Co. KG*. A hned také opsat z tiráže, že autorem kresby na obálce je **Ari Pliakat** (viz obrázek vlevo!) a vtip na

zadní straně nakreslili *Hauck + Bauer*. Samozřejmě jsou to autoři z Německa, resp. z německy mluvícího okolí (Schweiz und Österreich)....

Pro nové abonenty GAGu, kteří nemohou vědět, že už několik let publikujeme ukázky z katalogů shrnující výběr nejlepších německých vtipů, dodáváme, že tato **Německá cena za karikaturu** je jinou výroční publikací než je rovněž známá **Rückblende** - ta se každý rok ohlíží zpátky a vybírá nejlepší fotky a vtipné kreslené vtipy z německých periodik.

My jsme vybrali dva vtipy beze slov; jak vidíte, Hollenstein ani Tim Künzli (dole) text nepotřebují...

Dnešní publikaci načneme odzadu, neboť hned nad tiráží je seznam jmen. Jde o desítku osob, které o udělení cen za rok 2018 rozhodli. Je mezi nimi i jeden karikaturista (*Frank Hoppmann* z Münsteru, coby laureát této ceny za minulý rok), dva šéfové muzeí karikatury (*Anette Gehrig* z *Cartoonmusea* v Basileji a *Achim Frenz* z *Caricatura Museum* ve Frankfurtu a/M.) A vlastně i další žena - *Eva Maria von Mariássy*, která je ředitelkou *Sommer palais* v

Greizu, kde se konají velké výstavy velkých osobností německé satiry...

Další porotci jsou novináři, humoristi a dokonce herečka a zpěvačka. Dr. Peter Ufer z Drážďan nás svým domicilem upozornil, že tato cena vznikla na půdě Německa východního a o tom jsme se pak přesvědčili při návratu na samý začátek - úvodní slovo napsali dva šéfredaktoři ze Saska...

Od strany 4 dosahují oceněná díla až na str. 13, mají pro sebe vždy celou stránku (a na vedlejší straně jsou pak texty o autorech i o důvodech udělení příslušné ceny či diplomu. Zlato připadlo páru **Greser und Lenz**, cenu za nejlepší "Gesamleistung" dostal **Til Mette** (má tu hned tři velké obrázky) a ocenění za *eine besondere Leistung* další pár tvůrců - **Hauck und Bauer**. **Winter Weber** si odnesl cenu za nejlepší Newcomer (?) a pak už to jde pěkně podle abecedy od **A** (jako Adam Trepczynski) až po **W** (Miriam Wurster). Obvykle jeden, někdy i dva vtipy na stránce.

Dvě kresby vedle zastupují celou řadu nápadů, které si pohrávají s charakteristikou domova jako vlasti plnou dost neněmecky vyhlížejících mladých osob. Kresba nahoře je dílem Rainera Ehrta (*1960) dole pak dobře známá klasika od realisty zn. Marunde (*1954)

Abschiebung 2045

To už jsme na straně 131 - jenže tím publikace ani zdaleka nekončí. Pro nás totiž má největší cenu "**Künstlerverzeichnis**", což je celý tucet stran a na každé z nich je jednak portrét (fotoportrét nebo autoportrét kreslíře) a encyklopedické heslo; stručné, ale německy důkladně provedené a tudíž použitelné pro jakoukoliv příležitost. Když člověk ví, kde data o německých karikaturistech hledat, najde je rychleji, než mu je vyšťourá za všelikého obtěžování a dotazů ten čípera Google. Deset vizitek, pěkně graficky vyřešených je na každé z uvedených stránek. Nikde také nechybí odkaz na web, kde můžete díla daného karikaturisty najít v hojnějším počtu.

Co si to říkají domorodci za oknem typického domečku v typicky německé vesničce?

- **Pojd se podívat, Horste, rodina s dětmi!!**
- **Opravdu, drahá - to musejí být cizinci!**

Věřte, že už při hledání "rodných čísel" napadla recenzenta velká řada možností jak takový vzorek (114 umělců) od severozápadního souseda zpracovat, seřadit a pak třeba porovnat s českou (ale i slovenskou či polskou) komunitou autorů tohoto žánru. Vždyť jen autorů narozených v 70. letech a později (bráno od r. 1970) jsme napočítali čtyři desítky. Takže více než třetina tamních karikaturistů je ve věku do 49 let! Ti všichni nesporně mají kde publikovat, jak ukazuje tato sbírka velice aktuálních vtipů. Seniorskou hranici 70 let pak v katalogu překonalo jen deset výtvarníků. Vlastně není moc jasné, proč máme dojem, že u nás je těch "starých" víc než oněch "středních"? Možná však zrovna této tézi nějak zvlášť nefandíme...

Na závěr ještě pár jmen z katalogu, která sledujeme už delší čas a mají i svou kvalitu:

Hennigerová - Beck - Grolik - Hurlzmeier - NEL - Rattelschneck - Rollow - Schwalme - Swen - Thulke; jména uvedená v textu recenze tu samozřejmě neopakujeme... (IH)

To datum v závorce je důležité. Neradi vzbuzujeme dojem, že vzniká nový časopis plný kreslených vtipů. Naději na realizaci stejně "Alibi" ztratilo velmi rychle. Právě kvůli tomu letopočtu. V tom roce jsme vydali zvláštní číslo University Karlovy, které lidi v Praze trhali studentkám-kamelotkám z rukou. Bylo celé o Palachovi a o jeho pohřbu. Dodnes nejlepší dobový dokument, který existuje. Po hokeji s Rusákama mne čekala obhajoba diplomky a v ní byla i kapitolka o ideálním časopisu pro kreslený humor. Oponentem mi byl Vláďa Jiránek a tak nebylo divu, že se o možnosti satirického magazínu zmínil i v redakci Reportéra, kam kreslil vtipy.

Možná spíš dole pod redakcí v Klubu novinářů, kde jsme sedávali. A přišel se zprávou, že by právě Svaz novinářů mohl vydávat takový časopis o formátu Reportéra, ale jen jako čtrnáctideník. Bomba! Sedli jsme si s ekonomem vydavatelství ing. Neprašem (nebyl to příbuzný výtvarníka Karla) a domlouvali formát, rozsah, tisk, redakci. Měl jsem být jediným redaktorem a zároveň redigovat výtvarný humor, na psané slovo byl určen Jiří Hochman, jinak redaktor Reportéra, autor vynikajících satirických textů. Sídlo redakce a technické zajištění mělo být v rámci vydavatelství Novináře...

Hlavní v první chvíli bylo stvořit maketa časopisu, který měl mít název "Alibi"- tak to určil Jiránek. Moc jsem to tehdy ještě nechápal, ale Vláďa byl určujícím porodníkem projektu. Kdesi v archívu mám založený špihl celého čísla (vyhrabal jsem ho na konci roku 1989, kdy se stal prvním modelem pro měsíčník Škrť). A nyní jsem objevil i text, psaný zřejmě pro 1. číslo Alibi. Nechce se mi ho přepisovat, protože jsou na něm cenné právě různé připomínky psané fixkou, nejspíš Jiránkem (anebo Hochmanem), už fakt netuším.

Z textu vyplývá, že naděje z roku 1968 jsou pryč, ale že ještě není jasné, kam až se Husák dostane s nasazením normalizace. Nejsem na text moc hrdý ani po obsahové, ani po formální stránce - příliš z něho vyplývá, jak hledám osvědčenou českou cestu něco říci, ale nepřímou. Od té doby jsem to nečetl (s výjimkou konce roku 1989) - nebylo proč. Tehdy to skončilo příliš rychle - jak s vydavatelstvím, tak s Reportérem.

Nejen Jiří Hochman zmizel v zahraničí, Hanousek s Jiránkem však zůstali. Zůstal i text, který nyní přinášíme. Nelze ho brát za pokus o humorný kousek, spíš je to dokument pro historiky v oboru české žurnalistiky - příštího roku bude mít jeho vznik 50. výročí.

Nechci tu cokoli k následujícímu textu dovysvětlovat; každý, kdo tu dobu pamatuje, se bude orientovat. Mladším čtenářům snad dojde analogie s dopisem pěti bratrských zemí z roku okupace, stejně jako to, že jsme tehdy s Jiránkem hodlali vydávat časopis jako protipól Dikobrazu. Byl by určený jak autorům Polylegranu a spol., tak čtenářům Literárek a spol. Analogie s o dvě desetiletí pozdějším Škrtem by ukázala, že jak doba, tak situace v zemi byla pro obdobný projekt úplně odlišná. Natož věk aktérů. A o další tři desetiletí později se zdají být případné dnešní recidivy na téma vzniku (tištěného) satirického časopisu model 2019 zcela mimo mísu.

A to přesto, jak úžasné živé terče v této zemi nyní poskytuje doba na těch vůbec nejvyšších postech politiky.

Ivan Hanousek (2018)

Stanovisko redakce k očekávanému dopisu bratrských humoristicko-
tických časopisů.

Redakce našeho časopisu posoudila všestranně dopis, který očekává z redakcí bratrských časopisů v čele s Dikobrazem. Tento dopis bude motivován starostmi a obavami z našeho vzniku a nesporné existence. Vycházejíce z této skutečnosti chceme vyjádřit i naše stanoviska k otázkám, které dopis bude obsahovat.

Jsme si přitom plně vědomi, že pouhou výměnou dopisů nelze vysvětlit tak složitou problematiku, která naším vstupem na kolbiště komična nastala. Naše stanovisko si proto ani neklade tak vysoké cíle - naopak předpokládá přímá vzájemná jednání nad konkrétními problémy.

Jedno je si však říci naprosto otevřeně - a to i na adresu jistých antidikobrazích sil v nás, - že naše spojení a odvážné přátelství s Dikobrazem a ostatními bratrskými humoristickými časopisy je v nás hluboce zakořeněno, ačkoliv vlastně ani nevíme proč. Budeme proto vždy usilovat o to, aby se tyto přátelské vztahy s našimi spojenci nadále prohlubovaly na základě vzájemné úcty, svrchovanosti, rovnoprávnosti, vzájemného respektování, komického internacionalismu a solidarity. V tomto smyslu budeme aktivněji a spromyšlenou koncepcí zvyšovat honoráře za příspěvky zveřejněné v našem časopisu, aby chom tak prospěli kapsám našich pracujících humoristů.

Naprosto však to neznamena žádné ohrožení bratrských redakcí v čele s Dikobrazem, jehož monopol na týdeník je nám pro nejbližší čas svatý. Všechna podezření v tomto směru proto musíme ^{kategoričtě} odmítnout.

Souhlasíme s názorem, že síla a pevnost našich svazků - pokud jde o společný žánr i společné autory - závisí na vnitřní síle každé z našich redakcí. Nepochybujeme o tom, že podkopání jedné z nich by hrozilo likvidací nás všech a v našich krajích by navládla vážnost a smutek, tolik odporující mentalitě našeho pra-

cujícího lidu.

Právě proto je však nutné, abychom si vzájemně správně porozuměli v otázce, proč a z jakých důvodů náš časopis vznikl.

V redakčním prohlášení našeho časopisu jsme jasně stanovili: „Nebudeme se naprosto vměšovat do záležitostí jiných redakcí, odlákávat jim autory a vůbec vést pomlouvačnou kampaň proti nim. Síla a úspěch našeho časopisu tkví v jeho novém, přitažlivém modelu. Právo na vlastní, našim specifickým podmínkám nejlépe odpovídající cestu, nám nikdo nemůže upírat, jakož i mi je nebudeme upírat svým ^{bratrskými} kongeniálním redakcím.“

Je nutno mobilizovat všechny síly k tomu, aby nedošlo ke konfliktním situacím, k ohrožení naší svérázné cesty za skutečně seriózním, ~~veselým a poťouchlým~~ humoristickým časopisem se zájmově lidskou tváří. Chápeme, že naše cesta nemůže být lhostejná ani bratrským redakcím. Nevidíme však reálné důvody, které by opravňovaly k tvrzením, označujícím náš vznik za nekalou konkurenci, tvrzením o bezprostředním ohrožení bratrských ~~vysezených~~ ~~dulek~~ v židli našich přátel.

Negativním rysem naší skutečnosti jsou dosud některé naše plány, které zaručeně uskutečníme. Např. parodie na bratrský Dikobraz, Roháč, Trn..., dále pak zavedení některých rubrik, kterými svým kolegům budeme konkurovat. To vše ovšem na tak báječném papíře a na tak vysoké úrovni, že se to našich milých přátel vlastně ani nedotkne.

Máme zájem, aby se naše vztahy dále nezhoršovaly a jsme ochotni přispět k uklidnění situace ve prospěch humoru a jednoty legračních časopisů této republiky. Z naší strany neučiníme nic, co by s tímto cílem bylo v rozporu. Očekáváme však, že ostatní redakce budou tomuto našemu úsilí napomáhat, projeví pochopení pro naši existenci a nepřijdou nám obsadit redakci.

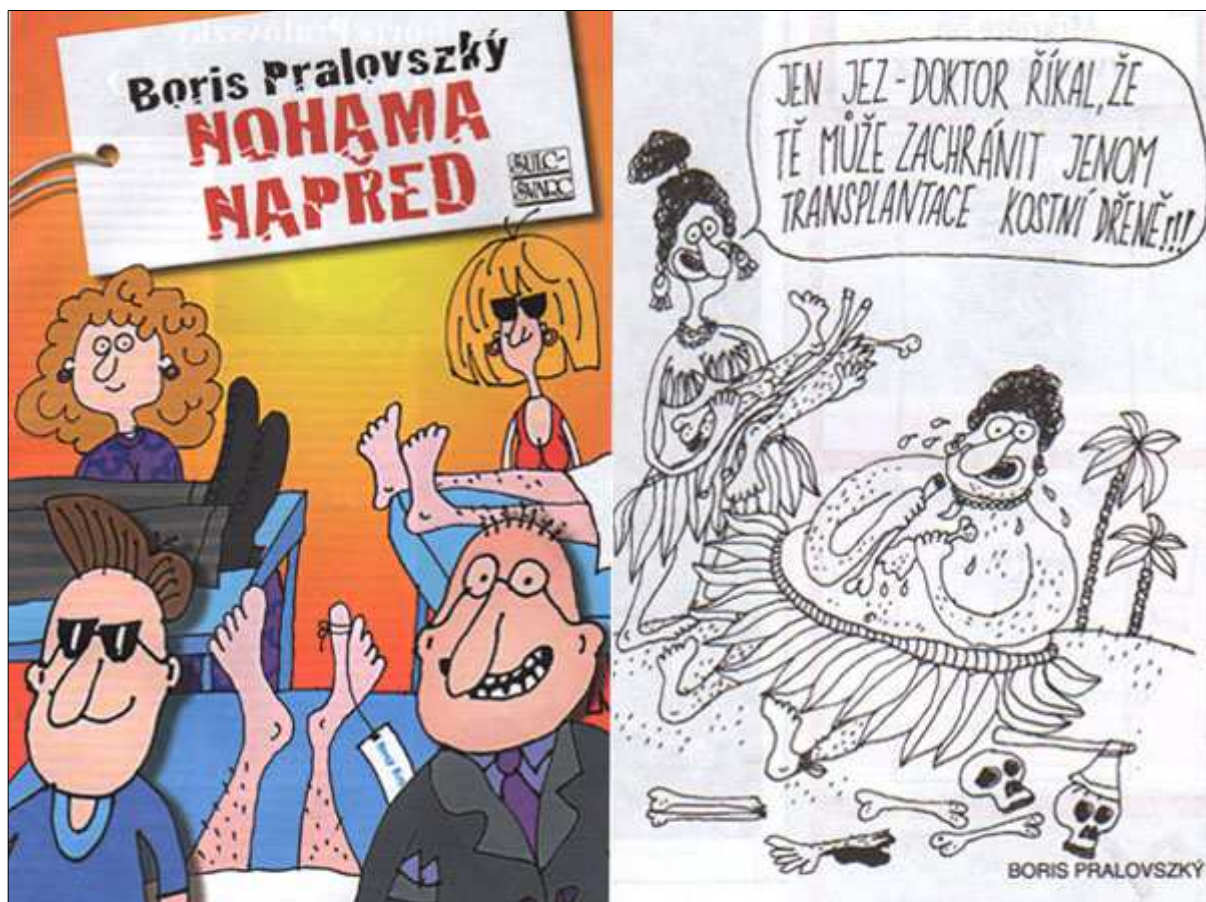
Věříme, že tak v našem případě nedojde k normalizaci.

Je to v zájmu našeho společného boje proti blbosti.

Sorry: Je to tak, nestíháme a tak letošní ročník této rubriky zakončíme poněkud úsporně. Z obou "domácích" periodik určených milovníkům vtipu a satiry vybíráme jen pár kreseb. Mohou se hodit mezi svátky - v přípravě na **Silvestra**. A možná i do kocoviny, která nás čeká počátkem ledna. Na zopakování nadějného lednového pléna roku 1968 nelze spoléhat, i když si v této zemi stále třetina Čechů myslí, že se Slovákem v čele je to možné (Dubček versus Babiš).

Pro méně proškolené osoby: **Kulovaný** se inspiroval kouzelným sluchátkem **Macha a Šebestové**

Nohy jsou nohy!

Boris Pralovský dnes: příběh z krematoria. **Boris Pralovský** kdysi: příběh z kraje lidojedů

Bumerang z konce listopadu je sám o sobě dobrou zprávou. Kreslený humor na Slovensku stále žije! Třicet tři tříděných obrázků míří ke čtenářům slovenského Športu a avizuje Bumerang číslo 34, kde jich vyšlo 1. 12. t.r. jen o pár méně. V ČR nepříliš známí **Vlado Mešár** (ne Mečiar!), **Andrej Mišánek**, ale i **Jan Tomaschoff** a **Pavel Taussig**, to jsou jména autorů kreslených vtipů z titulních stránek... Uvnitř nechybí **Fedor Vico**, **Fero Mráz**, **Rasťo Visokai**, **Bruno Horecký** a **Laco**

Miro VICO,
bývalý redaktor
Československej a neskôr
Slovenskej televízie
a spoluzakladateľ časopisu
Bumerang

❶ Poznáte nejakú (máte nejakú vlastnú) definíciu humoru?

Humor je sám osebe definíciou humoru. No a najdokonalejšie ho definujú jeho jednotliví tvorcovia, od Chaplina cez plejádu komikov nemej éry, cez spisovateľov, básnikov, hudobníkov a tvorcov iných hodnôt počas celého vývoja civilizácie. To už teda je nejaká definícia, a pritom nezahrňuje len humor, ale všetko, čo dal do vienka tomu-to svetu homo sapiens.

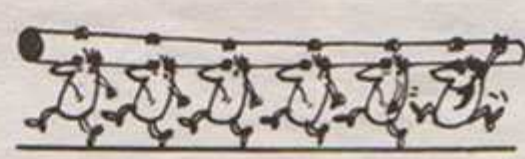
ĽUBO RADENA
Dom odborov Žilina
10. – 25. marca 1971

Možno si náš spolupracovník Ľubo Radena (nar. v r. 1943) už ani nebude pamätať, že v marci r. 1971 vystavoval svoje humorné obrázky v Dome odborov v Žiline. Už vtedy bol vyštudovaný projektant s titulom ing. arch. A pár výstav už mal za sebou a dokonca aj v zahraničí (predpokladám, že tie boli kolektívne s ďalšími vtedajšími autormi časopisu Roháč) ako sa uvádza v malíckom katalógu, ktorý som doma náhodou objavil.

Ak si to teda Ľubo Radena nepamätá, pripomíname mu to touto malou ukážkou kresieb aj s reprodukciou titulnej strany spomínaného minikatalógu.

-tv-

Torma - majú pro svá díla zřízeny v časopise stále rezervace. Nechybí ani **Ľubo Radena**, jehož "Čertovské obrázky" uzavírají 7. stranu. Kdo je (L. R. je ing. a je mu letos 75) a jak co kreslí, vidíte na výstřižku **vpravo** - jde o pozvánku (tedy spíš vzpomínku na pozvánku) na výstavu tehdy třicátníka v Žilině roku 1971.

A výstřižek z Bumerangu č. 23 **vlevo**? Přišla řada na kozáky a do úvodní ankety "Osem otázok o humore" odpovídá **Miro Vico**, spoluzakladatel a spolušéfredaktor Bumerangu. Z další odpovědi přinášíme aspoň kousek: "Neexistuje taká oblasť spoločenského života, ktorá by bola voči humoru imúnna. A ako to už v živote býva, čím je nejaká oblasť vážnejšia a dôstojnejšia, tým viac láka, aby ju ľudia vnímali s humorom. Lebo úlohou humoru je vytvárať v spoločnosti dýchatelnú atmosféru. Prospieva to jednotlivým oblastiam spoločenského života, dáva to obživu humoristom, a celá takto nastavená spoločnosť má šancu posúvať sa s úspechom dopredu." (G)

Kresby: **Jiří Košťtýř**, **Eja Kulovaný**, **Boris Pralovszký**, **Ľubo Radena**

Nejde o nějaký úžasný nápad, schovávaný redakcí pro čtenáře už od léta. Právě naopak, při jednom z častých hledání nějaké konkrétní drobnosti na webu, přinachomejtli jsme se u knížky nakladatelství Glénat, o níž jsme neměli tušení. Přitom to není tak dlouho, co jsme vtipům pana Serre v Sorry věnovali pár stránek včetně obrázků a text pak reprodukovali v GAGu... Uvedli jsme i názvy pár knížek - alb, která Serre ještě za života vydával u tohoto nakladatele.

A najednou před námi ležel stůl plný dalších souborů vtipů, které bývaly řazeny do police s černým kresleným humorem a knížky se tak lišily jen tematikou. Bohužel, přiznáváme, že ten stůl je jen na fotografii. Jak vidíte, některé názvy jako třeba - *bufet* či *vakance* - jsou pocho-pitelné. Jiné lze pojmenovat klidně podle malůvky na obálce... A nejslavnější Serreho dílo, zvané *Masér*, se dočkalo i trojrozměrné realizace. Lze je zakoupit (ovšem v limitované edici) coby vtipné těžítka na stůl právě s tímto motivem. My ho známe spíš z papírové záložky, vložené jako pozornost do zakoupené publikace.

Knížky zřejmě vycházely po skonu černohumorného Francouze pořád dál - a hned v několika různých řadách (edicích). Abychom však tu neztráceli čas psaním (my) a čtením (vy). Raději se podělíme o to, co jsme vytěžili z internetových zdrojů - jde o pár obdobných kniž-ních obálek. Není moc těžké je vygooglovat, stačí uvést **Serre** a připsat kniha nebo cartoon a

už se před vámi budou nabízet - nejspíš i v antikvariátech, ovšem v těch zahraničních. U nás nikdy tato jinak oblíbená alba nikdo nevydal, přestože nejsou určena pražské kavárně, ale spíš venkovské pivnici, kde by se zájemcům takové vtipy líbily svou snadnou pochopitelností i celkem nijak estetickou formou zpracování.

Omlouváme se však, že nabízíme jen ty "obálkové" kresby - přece jen je to vše autorsky chráněno. A rozhodně si nepřejeme vysvětlovat tamnímu právníkovi, že náš časopis vychází jen dobročinně, a je rozesílán zadarmo - dokonce lze takový výběr obálek v GAGu považovat i za inzerci ve prospěch nakladatele...

Proč takové obavy? V poslední době se mi při kdejakém vyhledávání čehokoliv humoristického na síti objevuje dost často hned několik obálek e-GAGu, jak asi víte, poslední ročníky visí nejen na bratislavské cartoon gallery, ale i na dalších zahraničních cartoonswebech. Takže, když třeba hledám jak se přesně jmenuje některý karikaturista, ono mi naskočí na monitoru číslo GAGu, kde se to hledané jméno nalézá! To je fakt vrchol!

Ale ono to je celkem jedno. Hlavní, co tu ještě chybí dodat, je překlad názvu jednoho alba, najdete ho vpravo nahoře na následující stránce. Je tam napsáno: Serre - Savoir Vivre! Ten vykřičník jsme si samozřejmě přidali...

Stejné nakladatelství, stejná témata, někdy stejné názvy i stejné obrázky. Při tom jako by se tato edice kresleného humoru zaměřovala na jiného, jemnějšího či citlivějšího čtenáře - diváka. Typem úpravy, volbou ušlechtilého písma v názvu. Zajímavé, že? Ale **Serre** zůstává, jak také jinak - svůj... (g)

Kresby: **Serre** (Francie)

Svoboda tisku (a karikatury zvlášť!)

Na toto téma jsme letos v letním dvojčísle (GAG 6-7) přinesli výsledky 18. ročníku **World Press Freedom Int'l Editorial Cartoon Competition** v Kanadě. Připomínáme, že pořadatelé obdrželi 417 příspěvků z půl stovky států na téma *"The high price of a free press"*. Výsledky jsme doprovodili několika obrázky oceněnými tzv. *"Awards of Excellence"* a dva z nich nakreslili Turci. Protože se mezitím situace ve světě nezlepšila, Turecko nevyjímaje, připomínáme si soutěž (i téma) na závěr roku dalšími oceněnými obrázky ze soutěže.

Jejich autory jsou zleva doprava a shora dolů: **Mark Winter**, Británie; **Anne Derenne** (Adene), Španělsko; **Angel Boligan**, Mexiko; **Jean-Loïc Belhomme** (Bélom), Francie

Další obrázky z uvedené soutěže najdete na <http://badosblog.blogspot.com/2018/05/18th-world-press-freedom-international.html>

Na dané adrese "badosblogu" se dají objevit i zajímavé satirické kresby a politické karikatury z oblasti, kterou tolik nesledujeme. Například při dlouhodobém evropském řešení neregulované migrace do EU a americkém "řešení" prezidenta *Donalda Trampa*, mohou zcela zapad-

nout velmi tragické události v menších zemích. Abychom porozuměli těmto dvěma kresbám (jako z titulní stránky TIME) je třeba vědět, že jejich autor **Pedro X. Molina** z Nikaraguy je dlouholetým zastáncem svobody projevu a neúnavným spojencem karikaturistů v potížích i jinde po světě.

Zde upozorňuje na stále se zhoršující podmínky obyvatel Nikarague pod vedením prezidenta Daniela Ortegy a viceprezidentku a manželku jménem Rosario Murillo. A pozornost médií taková malá latinskoamerická země neupoutá. Vždyť ani v Česku bychom nejspíš o tamních poměrech neměli představu, nebýt trvalé oslavování tamního komunistického revolučního režimu za našeho minulého režimu. Po Kubě a Venezuele je to další ukázkový příklad, kam vede marxistická idea, prosazená užvaněnými revolucionáři a zprvu podporovaná nevzdělaným obyvatelstvem. A znovu a znovu, pořád dokola... k tragické chudobě celých národů.

Web to shrnuje stručně:

Je to šest měsíců, co vlna protestů v Nikaragui způsobila násilné represe. V té chvíli byly statistiky otřesné: policie a polovojenské jednotky zabily beztrestně asi 350 lidí. Hrůza nevykazuje známky oslabení, přičemž Ortega využívá skutečnosti, že svět má větší zájem o nejmnocnější zemi kontinentu, než o malou zem Střední Ameriky.

Umělec **Pedro Molina** se rozhodl to změnit. Setkáváme se s ním v Sacramento v Kalifornii, dva dny předtím, než mu Cartoonist Rights Network International udělí významné ocenění - "Courage in Editorial Cartooning Award". Co říká?

"Nejsem odvážný. Nechci být hrdina nebo mučedník. Obávám se, jako všichni ostatní v Nikaragui. (...) Nejsem ve větším nebezpečí než nikdo jiný v Nikaragui. Všichni jsou v nebezpečí právě zde a teď."

Rozzuřilo ho, že vláda označila to, co se v jeho zemi děje, jako konfrontaci mezi ozbrojenými skupinami. **"To je lež,"** říká - demonstranti byli při nástupu státních ozbrojenců zcela bezbrannými občany. Molinovi karikatury zobrazují Ortegu a Murillo jako bláznivé despoty.

Neznamená to však, že by o něco severněji - ve Spojených státech - nebyli karikaturisti též v ohrožení. I když ne přímo na životě, ale někdy i pokud jde o zaměstnání...

Redakční karikaturista listu *Pittsburgh Post-Gazette* jménem **Rob Rogers** (jeho kresbu vidíte vedle!) uvádí, že byl po jejím vytvoření ze služeb novin propuštěn.

Rogers vzápětí uvedl: **"Po 25 letech práce pro redakci, jsem byl propuštěn."** Stalo se už zjara a autor uvádí, že vydavatel *Pittsburgh Post-Gazette* od něho žádal více "pro-trumpovských" karikatur...

Rogers prohlásil, že je ochoten spolupracovat s vydavatelem "do jisté míry", ale nesouhlasí s tím, že bude kreslit satiru pouze určenou konzervativnímu táboru z řad čtenářů.

Starosta města Bill Peduto se vyjádřil v reakci na Rogersovy výroky takto: **"Postup vedení Pittsburghského deníku proti Robe Rogersovi poté, co nakreslil řadu karikatur kritických vůči prezidentovi Trumpovi, je pro mne zklamáním a vysílá vůbec špatnou zprávu o svobodě tisku v době,**

kdy je ohrožována. Právě v této době by měl být osvobozen a podporován ústavně chráněný svobodný tisk - včetně kritiků jako Rob Rogers - a nebyl postihován za to, že vykonával svou práci. Toto rozhodnutí, jen den poté, co prezident Spojených států řekl, že zpravodajská média jsou 'největším nepřítelem naší země', to značí nízkou úroveň v dlouhé, už 232leté historii novin."

Pro čtenáře českých novin, kde vychází mnohem méně titulů s kreslenými vtipy zaměřenými na politickou satiru, mohou být slova starosty velkého města obzvláště zajímavá už kvůli známým výrokům našeho prezidenta či premiéra o objednaných novinových kampaních či přímo hyenismu části tuzemských novinářů. Činí tím obdobný nátlak na vydavatele a vedení redakcí. A slova o podpoře novináře či karikaturisty z úst vedení velkých měst tu zazníjí jen málokdy...

Právě tak je u nás poněkud menší důvěra k justici. I když pomíneme, že ne vždy jsou podezřelé osoby, často ve vztahu k politice, soudem osvobozeny, je zdrojem nedůvěry k rozhodování soudů neúměrné protahování procesů. Zdá se, že tak soudy umožňují zapomenout na trestní činy vyšetřované a dozorované státními zástupci též dlouho a nakonec s nepatrnými následky pro obžalované. Guma, kterou na kresbě Bruce **MacKinnona** maže soudce neblahý stín za politikovou kariérou, jako by byla české výroby

(g)

Ohlédnutí za Bulhary v Praze

Bulhaři už jsou zase doma, ale z jejich pražské prezentace nám po nich zbyly snímky **Jana Koutka**. Na nich jsme si v minulém čísle mohli ukázat, jak vypadá **Nick Bebenov** (Nikolaj). Koutek tvrdí, že šestatřicetiletý autor byl evidentně svou účastí v Praze potěšen. S našim spolupracovníkem komunikoval „anglicky“ anebo pomocí tlumočnice. Od Jendy tak posléze obdržel fotky z vernisáže a prý dostal i adresu na abonnement GAGu gratis. Za dvě stovky byl v síni k mání katalog (**viz foto!**) I nadálku lze, dle řešení obálky, poznat čerstvý „ročník ročenky“ *Bulharského spolku karikaturistů*, kterou z minulosti (a z e-GAGu) známe. Vtipy prý mohou publikovat (stále ještě!) v sofijském časopise *Stršel* (česky *Sršáň*). (jk)

Klasik Josef Lada k vidění v Kolíně

V půli listopadu byla zahájena ve výstavním prostoru Veigertovského domu na kolínském Karlově nám. zajímavá výstava „**Josef Lada jak ho neznáte**“. Realizace výstavy vznikla pod patronací řady institucí včetně České televize a Národního muzea. Ukazuje Ladův široký výtvarný záběr od počátků, kdy byl umělec existenčně závislý na karikaturách pro tištěná média, až po ilustrační tvorbu, scénografii a kostýmní návrhy. Pečlivě provedená instalace s množstvím kreseb, scénických maket s ukázkou zapůjčených filmových kostýmů stojí za shlédnutí až do února 2019. V programu jsou promítání a čtení z Ladových pohádek a dokonce také přednáška **Svět karikatury** PhDr. *Romana Praha* připravená na úterý 15. ledna příštího roku. (VL)

Též Neprakta k mání i po smrti

Galerie U Andělíčka, vzdělávací a informační centrum umění, uspořádalo v Plzni výstavu „**Jiří Winter Neprakta - Mistr kresleného humoru**“, která však vytrvala na místě jen do konce listopadu, takže to berte jen jako další zářez do bohaté posmrtné existence autora hororů a také duchů. Těch, které tak často kreslival na přání dětem do „památníčků“. K prodeji se nabízely i některé autorovy kousky. Ale možná se o výstavě něco dočtete ještě v prosinci na galerijním webu: www.galerieuandelicka.cz

Kresba: **Josef Lada** (ze sbírky *Veselé kresby Josefa Lady*, DP Praha 1949)

Upozornění: Další čtyři vtipy z uvedeného svazku chystáme do příštího čísla. Proč jsme vybrali zrovna ty a ne jiné? To pochopíte hned, jak je spatříte... Těšte se na leden!

Pocta Miroslavu Horníčkov

Můžete zde shlédnout fotografie slovutného fotografa *Pavla Štolla* a zcela neznámého fotografa *Jiřího Wintera*, kterého ovšem zná celý český národ coby karikaturistu Nepraktu. Co má společného Miroslav Horníček s Jiřím Winterem? Přijďte, dozvíte se vše a znovu se přesvědčíte, jak je svět malý a kulatý... Je to v galerii Asso na adrese Praha 1, Biskupská č. 8, vedle Petrské věže. Nenechte se také prosím vyvést z míry tím, že v přízemí budovy je koupelnové studio. Přijďte se osvěžit půvabem černobílé fotografie. Zvou Daniela Winterová a Pavel Štoll. Do kdy vydrží výstava na svém místě, pozvání neuvádí.

Do ZOO Praha za **Nepraktou**. I nadále, ale jen o víkendech...

...zato však až do jara. Výstava v Gočárových domcích je orientovaná i na děti. Nepraktova obálka *Dikobrazu* věnovaná kdysi vtípům ze ZOO je zde zvětšena přes celou stěnu (**viz foto!**). Zřejmě si „ostnatci“ z redakce na Florenci vymohli tenkrát na ÚV patronát nad skutečným dikobrazem. Kresba obsahuje i vtípky skryté, fungující hlavně pro pamětníky. Jde o číslo vydané v roce 1970 ke 25 letům *Dikobrazu*.

Najít se na ní dá i Švejk, Vyčítalova figurka, nalévání (jen kapky) čistého vína, narážky na redaktory (Seyček, ale i jiní). Autor snímků přidává informaci, která se bude dědečkům karikaturistům hodit - za vstupné do ZOO vydají jen 1 korunu (tedy - jen pokud si s sebou nevezmou vnučata). Ten tučňáček v červeném kulichu co prchá z obrazu, se prý nejmenuje **Červenáček**, ale **Rychloploutvonožka**.

Foto: **Jan Koutek**

Také Štěpánka hostí Nepraktu

Není to přímo na vyhlídkové věži, ale v **Turnovské chatě** poblíž novogotické rozhledny Štěpánky. Nebývá častým jevem, aby horská chata byla zároveň kulturním centrem, takže návštěvník může být dost - a nejspíš i příjemně - překvapen. Sama rozhledna, ke které se váže zajímavá a trochu strašidelná pověst též stojí za vidění, nemluvě o sousedním obřadním místě s kamenným křížem. Zve Daniela Wintrová - Nepraktová, do kdy tam **Neprakta** bude hnízdit, nevíme. /red./

A pořád ten Neprakta!

Tentokrát ryze vánoční. Srdečně všechny zve na jeho výstavu Daniela Winterová. A na co se máte zajít podívat? Jde o kousky rozmanité všehochuti z tvorby Jiřího Wintera.

„Minulý rok jsme uspořádali předvánoční výstavu pohádkovou, tento rok to je výstava kavárenská. A samozřejmě adventně milá, líbezná a duši potěšující. Budete ji moci shlédnout až do konce ledna v prostředí kavárny v areálu Thomayerovy nemocnice s mile domácí názvem Naše kavárna. Snad tedy rozveselí a potěší všechny ty, jimž někdo milý a blízký v této době onemocněl a dlí zde na lůžku, anebo oni sami čekají na uzdravení,“ píše paní Daniela. Výstavu najdete na adrese Vídeňská č. 800 (pro kavárnu pěkná adresa, že?). Je to blízko vcho-

du do **Thomayerovy nemocnice** (za hlavním vchodem ujdete jen pár kroků doleva). „Těším se na vás a pro radost přikládám milou vánoční kresbičku,“ končí své pozvání paní Daniela.

Kresba: **Neprakta**

Horníčkovy „100tiny“ v Plzni (i jinde)

Akcí, vzpomínajících umělce mnoha profesí se u příležitosti stých narozenin Miloslava Horníčka událo v posledních týdnech mnoho. Samozřejmě se jich nejvíc urodilo v jeho rodné Plzni. Kromě vzpomínkových večerů, výstavy fotografií a reálií z Mistrova života, nebo odhalení umělcovy busty v přednáškovém sále Západočeské galerie na Pražské ulici 13 zrodila se nadmíru zajímavá výstava. Zasluhou Jiřího Hlobila a Ivety Řežábkové.

Ze zápůjčky soukromých sběratelů odkazu M. H., většinou jeho osobních přátel, je instalováno přes 25 originálních surrealistických koláží. Horníčkův osobitý humor, spoléhající na dostatečnou vzdělanost diváka je v kombinaci výstřížků ze starých časopisů zakomponován tak dovedně a vtipně, že si každý divák najde vlastní výklad skrytého smyslu či nesmyslu daného dílka. Koláže tvořil od 60. let minulého století až téměř do konce života a dostal tím svým slovům, že „smích je jediný způsob, jak propašovat mládí do pozdního věku“.

K mnohým z nich napsal i vtipný komentář, např. koláž **“Veselá vdova”** (**viz obr. vpravo!**) doprovodil textem:

„Tato vdova je veselá, i když není Lehárova. Drží ve svých dlaních hlavu svého manžela, který je nápadně podoben jednomu (nebo několika) z našich buditelů. Řekl bych, že si tu hlavu prohlíží a že je spokojena... Ne snad tvarem lebky a výrazem obličeje, ale s faktem, že hlava je sama. Konečně sama! Taky ona je konečně sama!“

Vedle počitku z vystavených výtvarných děl se návštěvník může na několika životopisných panelech přesvědčit o neobyčejné rozsáhlosti Horníčkovy umělecké činnosti nejen v oblasti divadelní, ale též filmové nebo knižní. Stál u zrodu mnoha výjimečných projektů, takže jeho stopu v kulturním životě republiky jen tak někdo nepřekryje.

Výstavu zahájil Horníčkův přítel Milan Svoboda, který expozici obohatil i o původní umělcovo křeslo či slaměný klobouk, jímž dekoroval autorovu bustu (**viz foto vlevo!**).

Program vernisáže v Plzni zakončili interpretací Horníčkových písniček a textů Markéta Potužáková s Přemyslem Rutem.

Jaroslav Kopecký

A něco z Kytlice...

Nad pozvánkou na vernisáž jsem si vzpomněl, že mám uschovanou fotografii, která dobře ilustruje Horníčkův smysl pro absurdno. Někdy v roce 1969 při návštěvě skupiny *Český skiffle Jiřího Traxlera* na jeho chalupě v Kytlici zinscenoval syn Honza Horníček veřejnou popravu. Mistr Miroslav se v dřevníku přestrojil za kata a setnul hlavu zpěvačce Hedě Hoškové. Budiž to důkazem, že tento vskutku „renesanční“ umělec byl pro každou randu!

Jaroslav Kopecký

Foto: Archív autora

Glosa: Jiránek vychovává Pražany

Tedy spíš glosička... Už je to 10 let, co jsme mohli naposledy vidět čerstvý - rozumí se aktuální - vtíp od *Vlády Jiráňky* - rozumí se žánr, v němž byl králem a po němž se nám nejvíc stýská. Ale jak už je déle zvykem třeba ve vydávání knih, když umře *Larsson*, *Robert Gulik*, anebo *Rex Stout* (o *Conanu Doyleovi* ani nemluvě) najde se rychle nový psavec, který obsadí do knihy *Liz Salanderovou*, *Soudce Ti*, a s pomocí *Archie Goodwina* vyřeší nový případ hodný mozku *Nero Wolfa*. (*Sherloka Holmesa* ani nezmiňujme). Ve výtvarné oblasti to lze také. Jenže kdo by stál o to, mít na stěně padělek *Zrzavého*, *Buriana* anebo *Schikanedera*? A kdo by dokázal takové mistry dokonale napodobit? Naštěstí je tu animovaný film! A díky tomu, že kreslené filmy svého času byly nejlepším zdrojem financí pro řadu karikaturistů (Brdečkou počínaje, Pitrou pokračuje a naposledy nedávno zesnulým Renčínem) spousta animátorů, zručných kreslířů, kteří ve stylu autora večerníčků léta denně kreslili, teď umožňuje kres-

leným hrdinům prodloužit život na věčné časy. Je jen na dědicích, tedy na držitelích autorských práv, zda se známé postavy budou na vás nadále usmívat třeba z televize. **Králíky z klobouku Vladimíra Jiránka** nyní koupil pražský Dopravní podnik, aby po tři roky poučovali děti, jak se chovat v dopravních prostředcích. Začalo to 10. 12. - nelekňte se proto, až vás Bob a Bobek začnou prudit v tramvaji.

Křemílek a Vochomůrka jsou dva skřeti neurčitého vzezření, ale faktem je, že právě slaví padesátiny. Minimálně v podobě, v jaké je v roce 1968 nakreslil výtvarník Zdeňk Smetana. Předškolní kamarádi (nebo že by snad partneři?) ale může uklidňovat, že jejich příbuzní šmoulové zrovna také slaví, ovšem už šedesátku.

Kočka s myši, medvěd, krtek... Ale mořská houba v kalhotách? Americký kreslíř a mořský biolog Stephen Hillenburg, který zemřel v pondělí ve věku 57 let, přivedl před 19 lety do dětského světa netradičního hrdinu - Spongeboba. A slaví s ním obrovský úspěch v seriálu, filmu, muzikálu či hračkářském průmyslu. Buďte Spongebobu duchovním otci v podvodním světě Zlaté Bilié pookl. lebký.

Křemílek a Vochomůrka a Spongebob. A Teichmann. A...

...a politika.

Dorazilo to až k **Václavovu skicáři** v MfDne-su. Ale nejdřív se podívejme na Teichmannův moc povedený portrét výtvarníka **Zdeňka Smetany (VLEVO!)**. V osmičkovém roce 1968 ty dva skřety pro televizní Večerníčky vymyslel, oblékl a rozhýbal. Jmenují se **Křemílek a Vochomůrka** a letos oslavili své **abrahámoviny** (50 let). Dozvíte

se o tom pod obrázkem a navíc, že na **modrou smečku** mají ti **Smetanovi K+V** deset let zpoždění.

Šmoulové totiž zrovna oslavili dokonce **šedesátiny!** (Víc k tomu též v tomto čísle **GAGu!**)

A ještě **Spongebob**. Pokud nevíte co (anebo kdo) to je? Nevadí, obrázek to prozradí! Děti ho znají a my to teď společně také zjišťujeme. Jeho autorem je americký kreslíř **Stephen Hillenburg** a do skicáře se **Teichmannovi** dostal kvůli tomu, že právě skončil. Předčasně - v 57 letech. Byl to zároveň mořský biolog a právě ze dna se vynořil jeho netradiční kreslený hrdina - **Spongebob** je totiž mořská **houba**, co má místo ploutví končetiny - a nosí kalhoty. Už 19 let! Pozor - Neplést se **Scoby-doo!** To je totiž pes, tedy hnědá německá **doga** a dle ní se nazývá série amerických animovaných TV seriálů a natáčená od roku 1969 až do současnosti...

(Nejen) Václavova volba

Jak víme přímo od autora, tak texty pod portrétní kresby v rubrice „**Skicář Václava Teichmanna**“, nepíše karikaturista sídlící na Moravě, ale někdo jiný z pražské redakce. Kdo konkrétně, to jsme se nedozvěděli. Tehdy říkal, že prý jak kdy, jak kdo...

Diskutovaná věta v řádcích pod jinou podobiznou proto nepadá na hlavu autora karikatury. Šlo o podobiznu **Ivo Lukačoviče**, mj. majitele **TV „Seznam.cz“** - a novinářská obec se pozastavila nad **zastřenou výhrůžkou** - jako odvetou **Babišova tisku** za úspěšné pátrání reportérů po pečlivě ukrytém Andreji B. juniorovi. Je zřejmé, že sám Václav se Lukačovičových dětí svou kresbou nedotkl. Ovšem... To, co zde zůstává, je riziko každého z nás, kdo chce někde „pouze“ poctivě pracovat či publikovat. Nejen že se prostor pro vtipná díla v tisku povážlivě zmenšil - ale nyní si vlastně už ani nemůžeš být jist, že si tě najednou s tím periodikem koupí někdo, koho zrovna nemusíš. Co pak? **(g-men)**

A ještě je tu Havel!

Stejné noviny (MfDNES), stejný formát, stejný žánr...! Ještě, že náš magazín odebírají natolik znalí čtenáři, takže nehrozí, že by Václavu Teichmannovi přisoudili i autorství portrétu národního hrdiny nové doby **Václava Havla**. Ti více zběhlí ve světě mezinárodních soutěží a výstav dokonce nepotřebují označení **“Kresba: Henryk Cebula”** po obrázkem. Vědí, že jde o známého polského karikaturistu, krom svého díla proslulého nejen početnou rodinou, ale především četnými pokusy o provozování výstavní síně pro kreslený humor. Nejen jeho výrazně dlouhý vous, ale také jeho aktivita z něj činí takového polského Kobru, blahé české paměti.

Neuvěřitelnou náhodou se **Henryku Cebulovi** (*1953) v samém závěru listopadu dostalo v jeho vlasti vysokého ocenění; od ministra kultury a národního dědictví Polské republiky obdržel bronzovou medaili „Zaslužony Kulturze Gloria Artis”.

Text a obrázek z pražské přílohy deníku (**viz vpravo!**) je ovšem pro nás zajímavý hlavně díky informaci o výstavě **“Svět kreslí Havla”**, která je až do 8. ledna tr. k vidění v pasáži známého paláce YMCA na Poříčí - a samozřejmě zdarma. Cennější, než ty

obrázky, které jsme už před pár lety viděli v Malostranské besedě a poté snad i na internetu, je sdělení redakce, že jde o výstavu pořádanou Českou unií karikatury. O jejích aktivitách se toho z médií dozvídáme jen málokdy... (ih)

Několik nových kreseb z Maďarska či Česka se objeví na výstavě Svět kreslí Havla, která měla svou premiéru již před dvěma lety, zítřka se ale vrací do výstavních síní Paláce YMCA na Poříčí. „Výtvarníci vnímají Havla z devadesát procent pozitivně a vyjadřují mu úctu, a i z kritických karikatur je cítit respekt,” uvádí předseda Radovan Rakus z České unie karikaturistů, která vý-

stavu spolu s YMCA pořádá. Zatímco čeští karikaturisté vidí ex-prezidenta spíše jako státníka, případně připomínají jeho sympatie k Rolling Stones, Polák Henryk Cebula zesnulého státníka vidí jako dramatika procházejícího psacím strojem. Výstava bude k vidění zdarma denně od 8.00 do 20.00 až do 8. ledna. (et) Kresba: Henryk Cebula

Dámský klub by už v Praze byl. Ale “Pražský dámský pivní klub”?

To je opravdu dost překvapivé. Že je to vážně míněné a že to má bohatý program, lze se dozvědět od jejich vedoucích představitelk. Anebo přímo na jejich stránkách: www.pdpk.cz

“Klub sdružuje všechny příznivkyně piva a zastánkyně kultivovaného a **monitorovaného pití**. Chce se podílet na změnách názorů na pivo, jako na lahodný a zdravý nápoj. Narušit integritu restaurací a hospod jakožto **výlučně mužské záležitosti**. Vnést do našeho pohostinství svěží vítr, který se projeví nejen na zvýšení kulturnosti prostředí, **péči o zákazníce**, ale také kvalitou piva a dodržováním dobré míry. Klub organizuje výjezdní zasedání, semináře a konference - atd.”

A co nás, karikaturisty, může na ženském vpádu do našeho zrzavého světa vlastně zajímat? Určitě vizitka s vtipným logem od **Jirího Slívy**, která nám prozrazuje, že jde o klub zcela seriózně vedený, ale s jistou dávkou humoru, která zřejmě k dámám v klubovém předsednictvu patří. Víc neřekneme, ale na dotaz e-GAGu, v čem spočíval Slívův autorský honorář, jsme se příliš nezmylili:

„Byli jsme za to logo s Klárou pozvaní do malostranského lokálu U bílé kuželky v Míšeňské ulici. Dámy jsou většinou současné či bývalé novinářky a byl jsem mile překvapen, jak se v pivech orientují”. (ih)

Velké prádlo aneb nůše hojnosti Ladislava Hojného

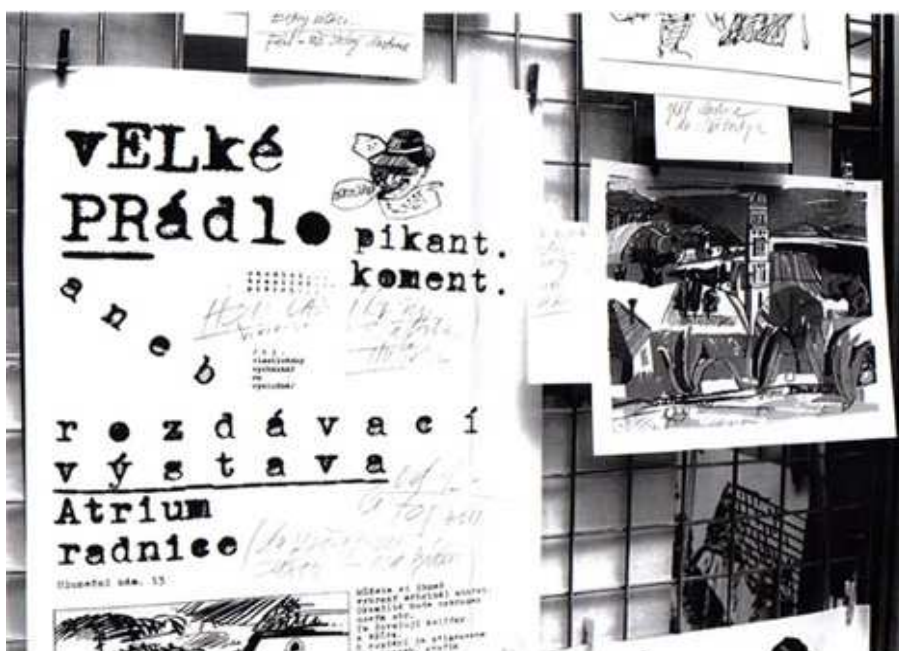
Dlouho to neviselo, ještě si to někdo nestačil prohlédnout a už se po tom prádle zaprášilo. Znamenalo to pro akademického malíře **Ladislava Hojného** i dost fyzické námahy. Jako by nestačilo, že za těmi obrázky de facto den co den vyjíždí - vlastně vychází - do přírody, teď ještě jeho nohy dostaly zabrat, když musel neustále běhat s novými obrázky na další svou rozdávací výstavu (**viz snímky dále**) na Slunečním náměstí - Atrium leží na sídlišti v praž-

ských Stodůlkách. Co by "vlastivědný vycházkář ve výslužbě" Láďa totiž náštěvníkům zaručuje možnost vybraný originál si ihned odnést... A okamžitě je nahrazen obrázkem novým. Na odbyt šly kresby, grafiky, k dispozici jich bylo pět set kusů.

Ovšem nejde o nějaký výprodej, autor se vším ještě zdaleka nekončí...

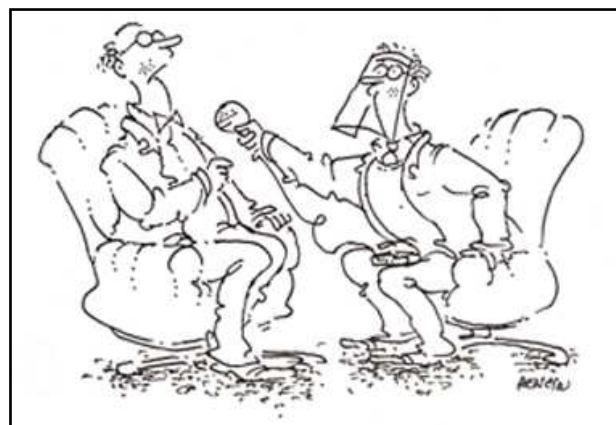
Jen výstavy naplánované hodně dopředu (u 4 z nich nastal posun v čase) jsou odloženy na roky 2021 a 2024. Před malířem zůstává nyní hlavní motivací výstava v Chaberském dvoře - bude prezentovat Hojného 555 pařezových podobností z 94 různých lesů, která se svým pojetím blíží *happeningu*. Zatím autorovi ještě chybí 186 p. p. ze 37 lesů... No, 75 let není zase tak strašný věk, soudí Láďa - ale chtělo by to prý ještě dvacet let navrch...

Tak do práce! (G)

Znovu v Praze - Do nového roku s humorem Vladimíra Renčina v Galerii ČRo

Už je to rok, co se Praha vzápětí po skonu velké postavy našeho výtvarného humoru mohla pokochat Renčínovými kresbami. A už je tu příležitost nová, a to v místě nepříliš vzdáleném od Smeček. Právě po jejím úspěchu kývla Renčínova rodina na nabídku **Českého rozhlasu** uspořádat v lednu 2019 menší, ale jinou expozici v legendární budově na Vinohradské třídě. Více než stovku originálů vybral se Zuzanou Renčínovou a uspořádal s galeristkou Zuzanou Foglarovou z ČRo Ivan Hanousek z GAGu. Vernisáž pro zvané hosty bude ve čtvrtek **10. ledna 2019** v 17 hodin ve stejně příjemném prostředí, které už letos hostily kreslené vtipy *Lubomíra Lichého*. A pak bude až do 28. února přístupná každý čtvrtek od 12 do 18 hodin.

Kresba: **Vladimír Renčina** (obrázek se roku 1996 stal novoročním přáním Českého rozhlasu)

Plotěná k novinám a novinářům

S koncem roku přichází **Mediažurnál** Českého syndikátu novinářů s posledním letošním číslem svého odborného čtvrtletníku. Jeho sváteční tvář tentokrát umocňuje tvorba brněnské výtvarnice **Marie Plotěné**. Obvyklou desítku pérovek roztroušených po 32 stránkách časopisu rozjasňuje barevný obrázek na obálce čísla 4 a doplňuje krátký medailonek o autorce a jejím díle, samozřejmě především z pohledu její tvorby v žánru humorné kresby pro média.

(ih)

Plotěná k návštěvníkům galerií

Ale i ti ze čtenářů GAGu, kteří nejsou členy Syndikátu českých novinářů, se mohou na obrázky Marie Plotěné podívat pěkně zblízka. A vychutnat si je v originální velikosti či barvě... Pobočka Knihovny **Jiřího Mahena** v Brně Slatině, Jihomoravské nám. 1 nás totiž zve na výstavu **MARIE PLOTĚNÁ na vlnách světla a humoru**, která je otevřena až do 31. ledna 2019. A to takto: každé pondělí 10.00 hod. - 18.00 hod., ve středu 10.00 hod. - 15.00 hod., ve čtvrtek 10.00 hod. - 12.00 hod. a ještě od 13.00 do 18.00 hod. Knihovnu hledejte ve druhém podlaží. (Br)

Novoroční blahopřání = dvakrát od vody!

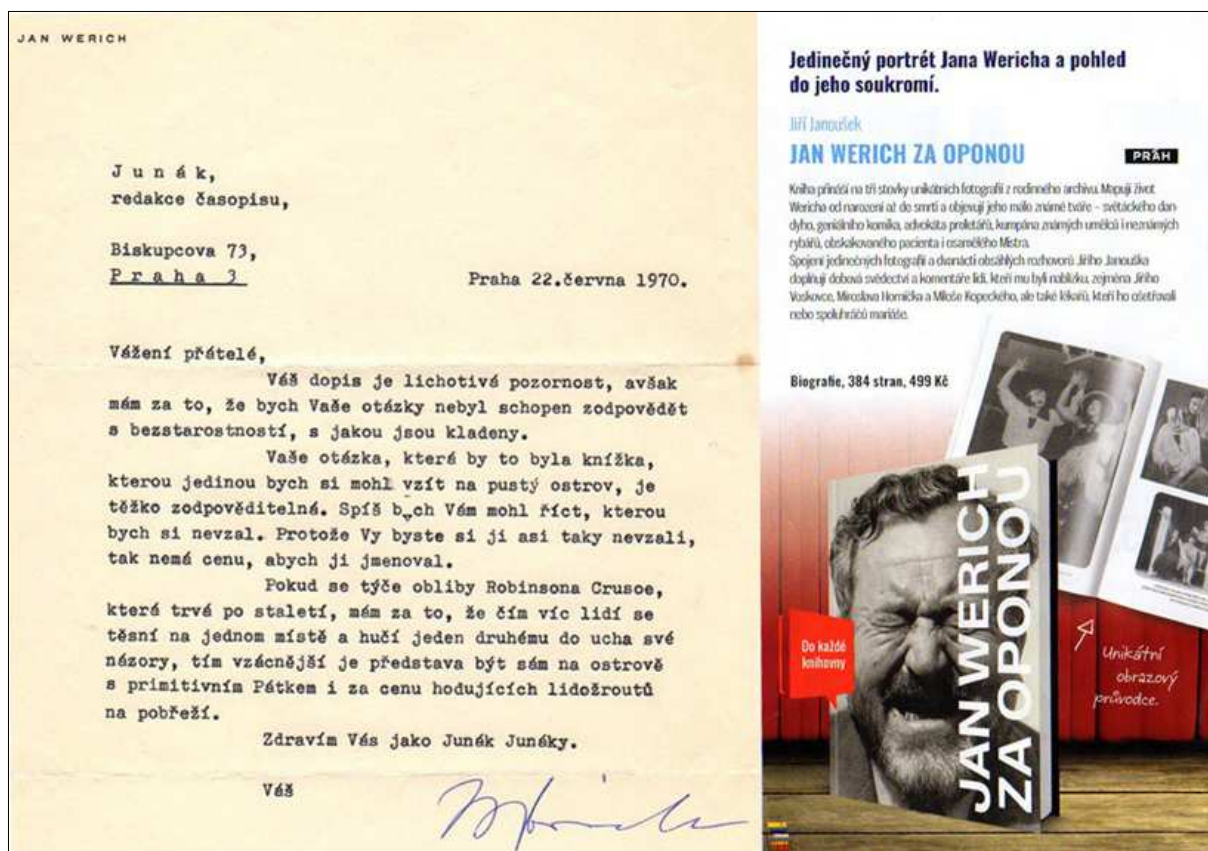

Vlevo: **Erdogan Basol** - Turecko

Vpravo: **Pavel Kotyza** - Česko

Děkujeme všem, kdo poslali na adresu e-GAGu svá Pé eF 2019. Omlouváme se těm, kteří tak učinili po uzávěrce tohoto čísla. Jak jsme minule upozorňovali, do tohoto předvánočního a přednovoročního čísla můžeme vybírat pouze z novoročenek, které dostaneme včas... I když nás potěšila (a vždy potěší) každá z nich... (redakce)

Jako obvykle před vánoci (a na podzim vůbec) narůstá nabídka nových publikací málem skokově. A možná i proto jsme našli v prostorných velkoobchodech pražského Václaváku (krom Luxoru ještě naproti Kanzelsberger, Akademia a kousek níž Dobrovský) několik titulů.

Jan Werich za oponou

Kniha vydaná nakladatelstvím Práh je uváděna na pulty jako „jedinečný portrét Jana Wericha a pohled do jeho soukromí“ a vychází z tuctu obsáhlých rozhovorů **Jiřího Janouška**. Obsahuje však ještě o dost více a nejzajímavější asi bude album tří stovek fotografií z rodinného archivu. Mapují život Wericha od narození až do smrti. A odkrývají další fakta i názory v textech od mistrů humorného herectví Voskovce, Horníčka a Kopeckého. To vše **za 499 Kč**.

Kniha „**Jan Werich za oponou**“, která vyšla (**viz anonce vpravo!**) nás přiměla navštívit listinný archiv a oskenovat jeden dopis (**viz vlevo!**); ale zároveň tyto dva skeny propojit ještě pár větami.

Jak dopis Jana Wericha, který našel GAGmen ve své korespondenci z dob působení v redakci časopisu Junák, tak kniha Jiřího Janouška vyvolala v jeho jinak víceméně už vykradené hlavě přece jen dvě velmi živé vzpomínky. Na Janouška i na Wericha.

„Dnes to na náměstíčku pod Karlovým mostem na malostranském břehu Vltavy zejména od jara do podzimu přímo kypí hospodami se zahrádkami pro (zahraniční) návštěvníky Prahy. V letech sedmdesátých a osmdesátých, kdy jsem bydlel nedaleko a na Kampu občas došel návštěvě se džbánem pro pivo, existovala zde hospoda jediná a bez „zahrádky“. Ale dalo se sem zajít až do 14 hodin na „desítku“ (aby dělný lid mohl pít v pracovní době levnější pivo). Nebývalo tu přes den narváno, ale jako každá hospoda to tu mírně hučelo. Proto, když jsem jednou „skočil na jedno“ už při prodrání těsným prostorem u pípy do sálu mne zarazilo podivné ticho.

Zeptal jsem se u nejbližšího stolu, zda je ta židle volná a dostal tichou radu, ať si sednu. Poděkoval jsem a když jsem hodil tácek před sebe, koukám, že všichni zírají jedním směrem. V čele stolu pod oknem seděl Werich. Byl už hluchý, i když s nějakým přístrojem v uchu, takže se vlastně s hosty u svého stolu nebavil, ale povídal k nám všem různé myšlenky, svým osobitým způsobem a hlasem. Víím už prd co říkal - ale byl to fakt **Werich!** Nebylo to prý nic mimořádného, vždyť ten jeho patrový zahradní domek byl jen pár desítek

metrů odsud, od hospody zvané teď „Na Kampě“, avšak dřív „U Měšťánků“, jak jsem už pár let věděl.

Byli jsme tehdy pěkně ticho, jen občas jsme se zasmáli... Ani na záchod se nevstávalo. Až mnohem později jsem zjistil, že Jan Werich v tomto domě jako dítě žil! Právě nad touto hospodou, kterou pak - už „za nás“ - občas navštěvoval...

O pár let dříve jsme v Junáku (ještě než časopis komunisti zakázali) posílali dopisy některým známým a nám milým osobám s žádostí o zodpovězení otázek... A nyní vidíte, jak odpověděl právě Jan Werich. Samozřejmě vtipně, ovšem bylo to dva roky po *Pražském jaru* a také 1 rok plus 10 měsíců a 1 den po jeho konci pod pásy ruských tanků...

A jak s tím souvisí kniha Jiřího Janouška? Zajímavě - jen osobou autora. Ten den, kdy jsem koncem září 1964 dorazil definitivně z dvouleté vojny domů a ještě ten večer i do „své“ vinárny Viola na Národní třídě, přisedl si ke mně Jirka Janoušek ze společné smíchovské jednatelky v Belojannisově /dnes Drtinově/ ulici a povídá: „Ahoj, ty jsi dobře znal Olinu (a řekl její celé jméno), vid’?“...

No, *aha*, vzpomněl jsem si na dívku, která na mně koukala odpoledne z přízemního okna, když jsem kroužil svá běžecká kolečka kolem aleje akátů uprostřed té ulice. A posléze jsem se s ní rád i bavil (nejprve jsem na ni koukal nahoru z chodníku) a dokonce jsem s ní i párkrát vyrazil (coby takové rudnoucí ucho) nakoupit do „Obuvi“ nebo do „Chemodrogy“ u Arbesáku.

„Tak ta je mrtvá. Spáchala sebevraždu,“ řekl mi Jiří. Byl tehdy druhým jejím obdivovatelem, také tam pod oknem občas stával - ovšem na rozdíl ode mne vždy s pouzdrem na tenisovou raketu v tašce. Olina o něm mluvila trochu pohrdavě - asi tak jako o mně, když zrovna flirtovala s Janouškem. Byla fakt krásná, byla to blondýna, úžasně načesaná a pomalovaná. A tvrdila nám, že její tatínek je u filmu (ukázalo se, že u kresleného). Nemohl jsem pochopit, proč by právě ona... „Odbarvovala si jednou vlasy a peroxid ji natekl do očí,“ dodal Janoušek. „Oslepla.“

Nechal mne pak u stolu a u vína s tou první velkou novinkou z Prahy... Mezitím, co jsem Olgu viděl naposledy a touto zprávou, ovšem oteklo dost vody nedalekým korytem Vltavy, další dva roky jsem totiž dokončoval školu až v Břevnově, pak dva roky jako učeň v tiskárně na Václaváku. A teď ještě ty celé dva roky vojny v Písku a Táboře...

Myslím, že Janoušek se pak dostal na FAMU, zatímco já na FON UK. Pak šel do redakce Mladého světa (tam vlastně vznikl jeho Werich) a já nakonec do Stadiónu. Nevím, jak bychom na pustém ostrově dopadli s krásnou Olgou, ale jistě by u ní uspěl spíš on. Nakonec se oženil s dcerou předsedy vlády Lubomíra Štrougala. To bych tuplem nesvedl.

Ještě nutno říci, že lépe uspěl i pokud jde o Wericha. Má s ním čerstvou a jistě dobře prodanou knihu rozhovorů. Já od něho jen jeden zcela neprodejný dopis (a ještě bez obálky a bez jména adresáta). Zato pro mne památný.“

Ivan Hanousek, Malá Strana 1970-2003

Slíva ve Frantových lázních...

...trávil s literaturou dva večery, jeden z nich v sále hotelu Harvey. Při něm se křtil i sborník z literárního symposia, druhý v sále Casina. Aktéry byli spisovatelé Rudiš, Reiner a různí Němci - samosebou i **Jiří Slíva** (**viz.!**) - a dle něho to bylo prima. Líbil se mu i nedaleký Cheb (dříve Egger).

Františkovy Lázně ovšem prosluly především léčbou neplodnosti. Také karikatura je ženského rodu. Prý se tam (že by proto?) v létě příštího roku slétnou k léčebné kúře kresby přátel spolku *Tapírů*. Věřme, že tamní pobyt prospěje především kvalitě jejich plodnosti... (ih)

Dobrodružné příběhy čtyřlístku

Není to kreslený humor, čistě vzato to není ani humor, ale nutno přiznat, že žádné jiné kreslené příběhy tažené mírně humornou linkou u nás hned pár generací menších dětí tak dobře nezná. Když tedy nyní čteme, že vychází už 17. velká kniha „úspěšné komiksové klasiky“, jejímž hlavním strůjcem je výtvarník **Jaroslav Němeček** ([viz fotoportrét nahoře](#) - s figurkami čtveřice hlavních hrdinů před sebou) nelze nic namítat proti formulaci takové propagace. Oblíbená edice nyní obsahuje příběhy z původních **Čtyřlístků** číslo 319 až 326 z roku 2001. Možná to označení „dětský komiks“ pravověrnému komiksáři moc nešmakuje; dobově přesnější původní označení „kreslený seriál“ by bylo poněkud vhodnější.

V anonci na nový svazek všech svazků upoutá jednak jeho síla (176 stran!), jednak jeho cena. Uvedeno je **420 korun** a to už se zdá být opravdu dost i na předvánoční trh. Nejspíš to však spíš souvisí s postupující inflací. Nu a krom tiskárny, distributora, prodejce a vydavatele(?) se výtvarník o výdělek musí podělit i s autory námětů a libret. Je jich na obálce uvedeno celkem pět, krom původní Valji Stýblové třeba *H. + J. Lamkovi* (musíme se poptat Lichého, zda to nejsou ti manželé, kteří kdysi probendili svůj milión korun při vydávání (bohužel graficky přezdobeného) **Ferdova legračníku** (jako dalšího následníka *Dikobrazu* a *Podvobrazu*...)

Soutěž „Najdete tři rozdíly?“

Dole vidíte **dvě díla českých autorů** kresleného humoru. A dáváme vám za úkol najít, čím se ty dva

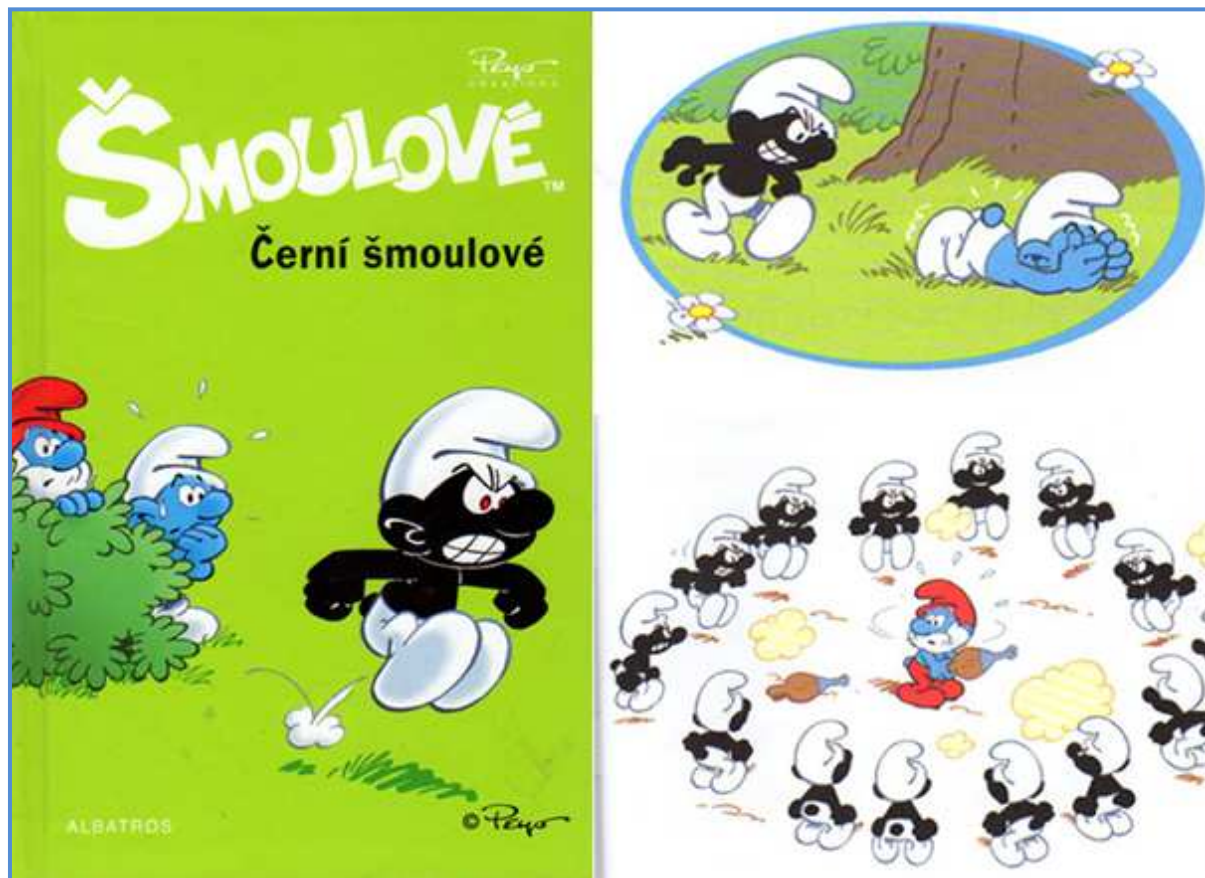
obrázky liší. Prozradíme jen autory: **vlevo** je knižní obálka od ak. mal. **Jiřího Bernarda**. A **vpravo** je ilustrace **Josefa Markse** z přílohy MfDNESu zvaná Auto (13. 11. 2018).

(**Nápověda:** za první, za druhé i za třetí - jeden z nich neumí kreslit)

Víte, že Černí šmoulové vyvolávají dnes jisté pozdvižení? Ale ne v Česku...

Nikoli u dětí, nikoli u černochoů, ale u divných neorevolucionářů, žádajících celkem úspěšně zavádění nového řádu globální civilizace. A docela se jim to daří, alespoň po stránce přepisování historie. Třeba v beletrii, v klasických dramatických dílech a filmech, i v tv-seriálech.

Nejde jen o lidskou příslušnost (muži a ženy) sexuální orientaci, definici manželství, dětskou nevychovu, rovnoprávnost zločinců se slušnými lidmi... apod. Samozřejmě jde v první řadě o rasu (pardon - o barvu pleti). Ač ani v léta pečlivě uzavřené české kotlině dnes nikoho nezaráží šikmooký trhovec, ani tmavý fotbalista - natož pak hluční Rusové v samém centru Prahy - někdy se stejně ještě divíme, co všechno „se musí“ změnit.

Jelikož je to zajímavější a také akutnější nebezpečí než neustále uváděná migrace, rozhodli jsme se na to podívat zblízka:

Jako příklad za všechny další budiž Černí šmoulové, jeden ze starších kreslených příběhů, známých v různých formách. Od krátkých filmů po dlouhé a od obrázkových seriálů po drobné knížečky pro děti - bohatě ilustrované. Autor je Belgičan, v Česku knížky vydává Albatros a... teď to přijde: na pultě jsem před Vánoci objevil právě titul „Černí šmoulové“ - **viz obálka a ukázky ilustrací nahoře!** Už minule jsme uvedli, že pro nový film budou muset v Americe černé šmouly přešmoulit, nejspíš na fialovo. Což samo o sobě je dost hloupé - černá a bílá je přece (nezávisle na barvě pleti) základním grafickým prvkem. Představte si, že by se namísto černobílých filmů promítali pouze filmy fialovobílé?

Knížečka za necelých 80 korun má 64 stránek a pevné desky - čtyři kapitoly a už jen takový název jedné z nich „Lov na černé šmouly“ vyvolává jisté zděšení. Raději tedy budeme citovat z anonce:

„Šmoulí vesničkou se šíří strašlivá nákaza. Koho kousne moucha Bz-bz, ten hned zčerná. Podaří se Tatkoví Šmoulovi najít účinný lék, než zčernají všichni šmoulové?“

Určite víte, že ano, že to všechno dopadne dobře... Tedy ve vydané knížce. Není však vyloučeno, že příští vydání už tak černě vypadat nebude. Konečně prý už ani ten vlk, co pořád volá „Jen počkej, zajíci!“ nemůže potahovat ze své machorky...

Ale zpět k těm modrým skřehotalům, co se líbí dětem a už méně rodičům. Pro lepší šmoulovanost o mírumilovných obyvatelích šmoulí vesničky, o Šmoulince a její genderové úloze a-nebo o šmoulení šmouly Lenocha se nejlépe došmoulujete na www.smurf.com. (sek)

Knižní Slíva (a Kraus)

Pokud si Slíva bral za svůj vzor *Adolfa Borna*, musíme přiznat, že v knižní produkci už Ádu dohnal a ještě stále ho může předejhnat. I když - někdejší produkce knižních novinek v této zemi však byla možná až desetkrát menší...

O křtinách publikace spisovatele **Ivana Krause** „Soukromý Hollywood“ jsme informovali, zde tedy pro úplnost přinášíme aspoň snímek z besedy, která se s autory (**Jiří Slíva** je autorem kresby na obalu) konala v Praze.

Knižní Slíva (a Paasilinna)

Ovšem série obálek, které pro nakladatelství Hejkal **Slíva** vytváří už léta, je pozoruhodná. Finský spisovatel **Arto Paasilinna** nás nutí vyhledat o něm cosi více - vždyť kdo by vydával knihy, které by nešlo dobře prodat? Takže: Jde o autora převážně humoristických románů (*1942), nejprodávanějšího finského autora vůbec. Jeho knihy se překládají do řady cizích jazyků. A jak se dostal do Česka?

V roce 2006 navštívil knižní veletrh v Havlíčkově Brodě, kam jej pozvala ředitelka veletrhu, jinak překladatelka z finštiny **Markéta Hejkalová**. A ujala se jeho díla. Smutné je, že **Arto** letos ve věku 76 let zemřel. Kuriózně se tak stalo právě v den vydání e-GAGu č. 10, tedy 15. 10. 2018. (sek)

Knižní Slíva (a Haník)

A do třetice Slívova knižní obálka na předvánočním knižním „veletrhu“. Křtin, tedy po „ateisticku“: *uvádění právě povitého knižního dítko do společnosti*, se kromě autorů zúčastnili kmotr novorozence **Jaroslav Dušek** a také producent slivovice z Moravy, takže bylo opravdu veselo! **Jiří Slíva** si opět zahrál i zazpíval, ale tentokrát na to nebyl sám: hráli s ním totiž také autor knihy **Zdeněk Haník** senior (foukací harmonika) a volejbalista **Zdeněk Haník** junior (kytara).

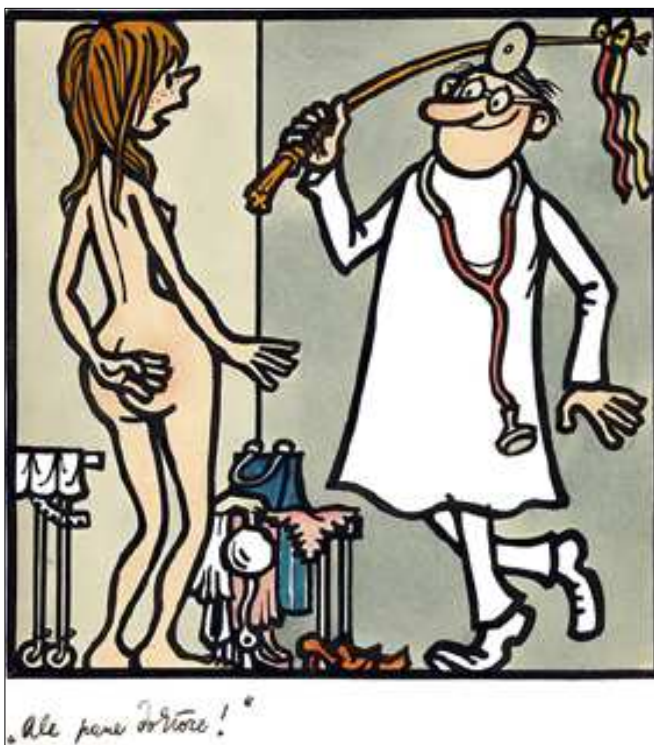
Knihu s titulem „*Kdo neskáče, je taky Čech*“ vyzdobil pro nakladatelství **Universum** veleslavínsko-dejvický karikaturista kromě poněkud prvoplánové „řipské“ obálky i 55 celostránkovými obrázky. A v proslovu na zmíněné slavnostní sešlosti uvedl, že nejméně šest kreseb má prapůvod v kreslení pro obrazový týdeník **Stadión**, konkrétně pro tamního redaktora přes vtipy a fejetony jménem *Hanousek*...

Encyklopedie zdravotnického humoru

Páni doktoři **doc. Kasal** a **prof. Svačina** sestavili a s ilustracemi **dr. Krupičkové** vydali v Mladé frontě dlouho připravovaný „naučný slovník“, zahrnující přehled knih, věnujících se medicínským historkám z pera věhlasných pánů i paní lékařského řemesla: od MUDr. Oldřicha Hlaváče zvaného *Alarich* až po doc. Lauru Janáčkovou. Kromě krátkých ukázek z jejich literár-

ních děl a stručných životopisů se encyklopedie věnuje několika dalším disciplínám s doteky humoru v lékařské praxi: anekdotám, šířeným ústním podáním, příhodám mediků, absurdnostem vztahů pacient – lékař, filmům z lékařského prostředí a také kreslenému humoru známých autorů. **Výběr z tvorby Neprakty, Ceplechy, Bartáka, Jiráňky, Renčina, Kantorka a Urbana je jen malou částí knihy,** v níž si autoři pravděpodobně kladli za cíl podat celkový pohled na čtenářsky oblíbené téma, nevznikla však ani vyčerpávající encyklopedie, ani humorná knížka; jenom něco mezi tím a od všeho kousek. Avšak díky za každý takový počín. Neboť, jak se píše v anotaci publikace: *„Nejdůležitější u zdravotnického humoru je odlehčení situací, kdy pacient přináší svůj uzlíček nervů přes práh ordinace. Úsměvný pohled na svět je lepší než tuba prášků na uklidnění.“* **Jaroslav Kopecký**

Knihu vydala Mladá fronta a.s. v roce 2018, je vázaná, má 134 stran - cena 220 Kč

Kniha nikterak vánoční, ale veskrze užitečná

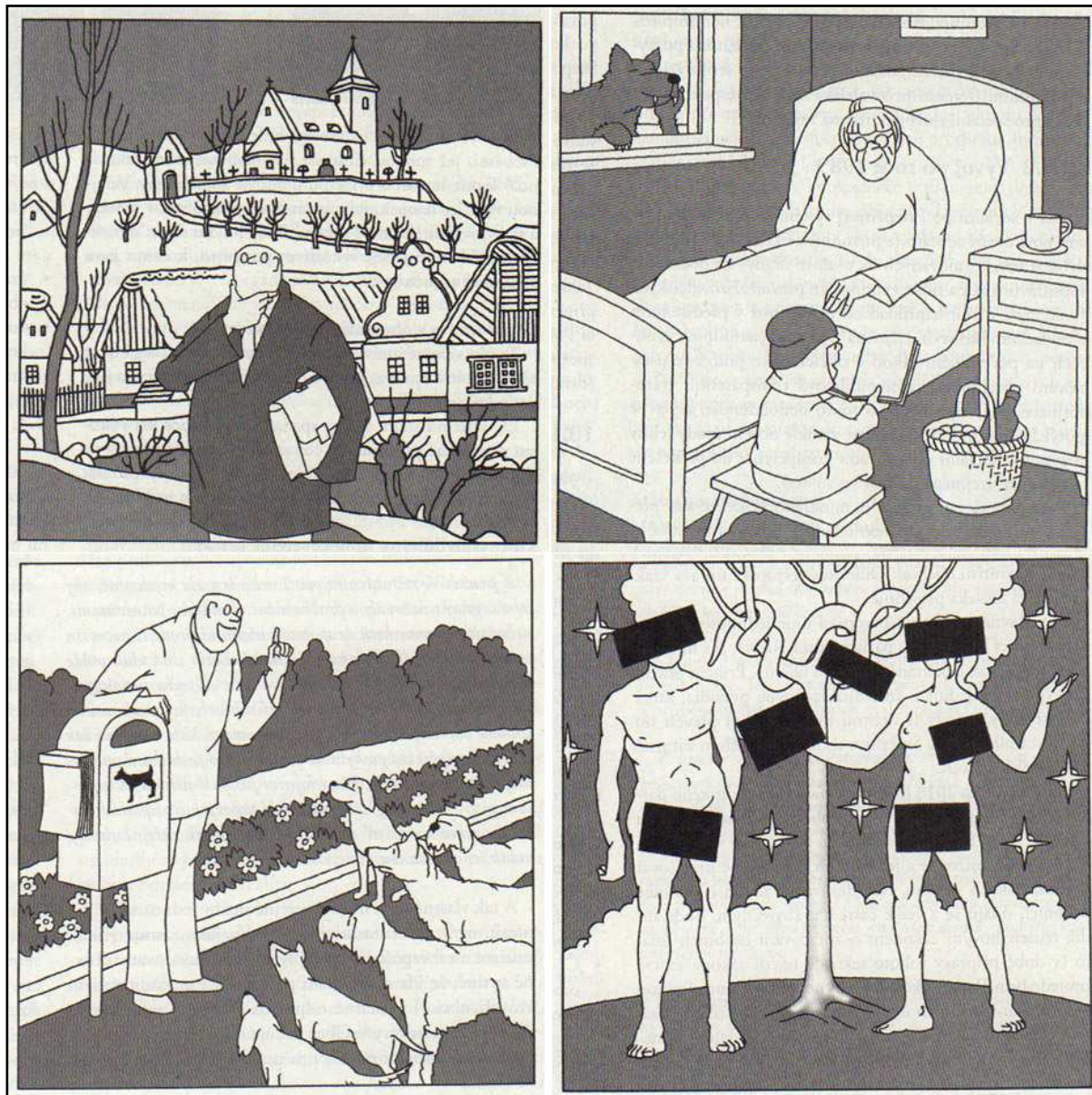
Už obálka svým pestrým vzhledem a typickým stylem kresby upoutává mnohem víc než její název. **Miroslav Barták** ji opět zlidštuje svými ilustracemi **„Příručku pro člena zastupitelstva obce po volbách“**. Také tentokrát po těch komunálních. Vydal ji **„SMO“** - čili Svaz měst a obcí ČR s přispěním Evropského sociálního fondu. Předseda svazu **František Lukl** ve svém úvodu oslovuje své kolegy zastupitele; vysvětluje jim, proč se tato příručka může stát nejčastějším čtením v nejbližší době, pokud hodlají své pověření spoluobčany brát vážně a „vyznat se v tom“. Svazek o 208 stránkách velkého formátu je i na potěškání dost hmotný a přimyslíte-li si i různé tabulky, připomíná spíš vysokoškolská skripta než čtení před spaním.

Autoři ovšem vycházejí z toho, že má-li se člověku-zastupiteli dobře spát, musí mít vyřešenu spoustu problémů, s nimiž si nyní musí ve funkci poradit.

Rad se mu dostává v 21 kapitolách a (nyní se dostáváme k důvodu, proč je o publikaci tato zmínka v e-GAGu) uvozených vždy odlehčujícím čtverečkem od **Mirka Bartáka**. Ne vždy muselo být jednoduché, vystihnout beze slov *„Územní a strategické plánování rozvoje obce“* anebo *„Jak se vyznat v právních předpisech“*. Jednak konkrétní problematiku aspoň částečně zachytit černou linkou na bílý čtverec; jednak celou věc odlehčit, ale nezesměšnit.

Přece jen jde o humor, který není satirou, nýbrž milým zpestřením pro oko mezi četbou občas poněkud úředním jazykem psaného textu. Co si budeme povídat: zrovna **Miroslav Barták** je v tomto oboru mistrem, není u nás mnoho dalších, kdo by si zručně poradili z takovým počtem „zdeůředních“ témat. Ono to prakticky vylučuje humor se slovním doprovodem. Zkuste si třeba představit, jak by si starostové pošmákli, kdyby je příručkou provázel pivamilný Ruda. Ale dost s tím - člověk v politice nevidí moc daleko dopředu... Můžeme se utěšovat tím, že starostové a jejich zastupitelstva vyžadují skutečnou práci a ne žvástání v televizi, takže tahle oblast snad zůstane ušetřena a solidním kresleným humorem dobře ošetřena.

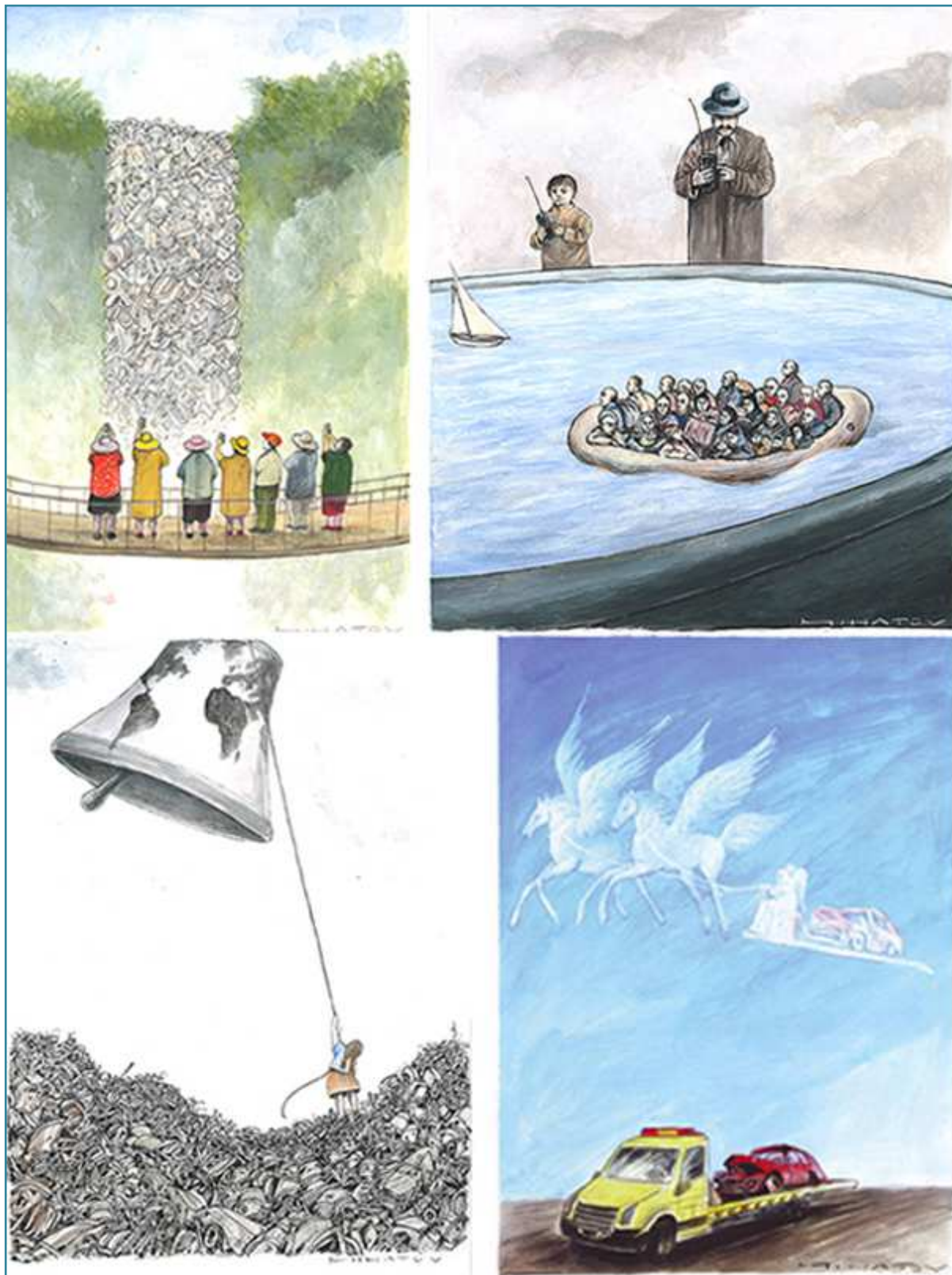
Zde ovšem je slova hodně potřeba - kresby uvozují jednotlivé kapitoly a proto si nutno pěkně připomenout o jaká témata tu běží:

Vlevo nahoře:	2. Základní principy fungování obce a jejich orgánů
Vpravo nahoře:	10. Sociální problematika a role obce
Vlevo dole:	8. Veřejné služby obcí
Vpravo dole:	21. Ochrana osobních údajů GDPR

Asi se nespleteme, když zrovna obrázek k poslednímu tématu tipneme na kousek, který do příručky přinesla dnešní doba. Souhlasíme s Bartákem, když ochránil identitu nejen pana A a paní E, ale i hada X. Ale nebudeme tak důslední a prozradíme s klidem jednu z osob, která má na vydání *Příručky* podíl a má svou zásluhu i na tom, že jsme získali jeden exemplář k recenzování. Jmenuje se **Jiří Černohorský** (a je z Říčan!). (ih)

Tak už to dlouho je: v našem nekonečném seriálu se ve finále “perou” o první příčku dva autoři, tedy dvě výtvarná díla. Klasik se svou *Monou Lisou* a severský expresionista. Prvý má v soutěži více obrazů, druhý jen jeden jediný. Je zajímavé, jak karikaturisty přitahují právě tyto tváře - jedna klidná (a tajemná) a druhá děsivá. Pokud jde o příčinu svého výrazu, vlastně též záhadná. Autory těchto tří prací (**viz!**) neznáme, ale je jasné, že Munchův hrdina se nemůže tvářit jinak. Vidí totiž, že v souboji s *Leonardí dámou* zase neuspěl (0,5 v. 2,5)! (g)
Kresby: **archív**

Není vyloučeno, že už jsme některý z jeho obrázků přinesli v rubrice **Výsledky**. Krom jisté sklerózy nás snad omlouvá i jistá nevýraznost výtvarného stylu chorvatského autora, jehož kresby přesto sbírají jednu cenu za druhou... hned na 3 kontinentech. Vlevo nahoře: **Čestné uznání** (Ekologie - Brazílie); vpravo nahoře: **Čestné uznání** (World Press Cartoon - Portugalsko); vlevo dole: **Bronz Award** (Děti a příroda - Čína); vpravo dole: **1. cena** (Car Cartoon Zagreb - Chorvatsko). Pátý oceněný vtip najdete v rubrice **Výsledky** - také za práci na téma peníze obdržel **Mihatov 2. cenu** v ukrajinském Kijevu!

(r)

Kresby: **Mojmir Mihatov**

Hrnc smíchu (už bez výstavy kreslených vtipů)

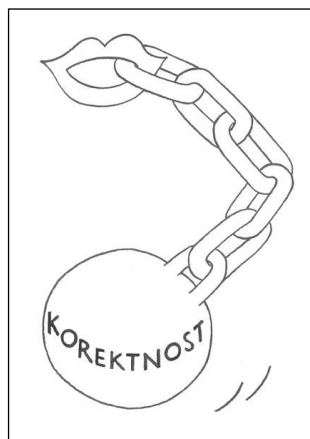
Čtyřicet let existence slaví Festival české filmové **komedie**, známý jako "Novoměstský hrnc smíchu". (...) Prezidentem a patronem festivalu je Jan Hrušínský, který **smích** považuje za očistný prostředek k přežití. "**Humor** nemá žádné hranice, dělit se může jen podle míry vkusu a inteligence," líčí Hrušínský. Ke čtyřicetiletí vznikla publikace o historii festivalu i cena pro osobnost, jež se podílela na nejvyšším počtu vítězných filmů podle míry diváckého **smíchu**. (...) Divácké ocenění si festival uchová.

(spa): "Hrnc smíchu se mění zpět ve festival komedií", MfDNES, 21. 9. 2018, str 16

"Kanibalky" v Rokoku nás opevňují v intošské bublině

Režisér a autor hry David Drábek, pro kterého je to zde první premiéra v roli kmenového režiséra *Městských divadel pražských*, představuje novinku, která **satirickým** způsobem reaguje na naše dnešní problémy. (...) *Diana* a *Iggy* odhazují své "městské" problémy, stylizují se do křupanského manželského páru a musí se infiltrovat do podezřelé bojůvky "slušno-Čechů", která se kdesi v lesích připravuje na boj s imigranty a neziskovkami. Druhá polovina *Kanibalek* spustí vodopád **skečů a gagů**, když Drábek zmíněnou partičku vděčně vykresluje v těch neočekávanějších barvách - jako pogramotné mastodonty bojující se *Kalouska* (...) a vzývající *Ortel*, *Okamuru* a *Kajínka*. Drábek zde (...) píše a režisuje pro svou cílovou skupinu: vytahuje (...) stereotypy a nechá publikum, aby se **bavilo**. A jde mu to mistrně. (...) Ale neuneslo by Drábekovo publikum přeci jen trochu **náročnější humor**?

Tomáš Štáskta: "V Rokoku řezou do Klause i buranů...", MfDNES 3. 11. 2018 str. 14

Kresba: Marie Plotěná

Plovoucí seznam nekorektních slov

Rychlý pohled do světových médií z poslední doby nenabízí právě příznivý obrázek. Přináší zprávy o umělcích, kteří jsou za svoje **vtipy** kritizováni publikem, či novináři, přicházejí o práci, nebo dokonce stojí před soudem. (...) V červenci přišel o práci americký scénarista a režisér *James Gunn*, který stál u dvou dílů mimořádně úspěšné filmové série "Strážci galaxie" (...) Gunnovi zlomilo vaz několik tweetů, v nichž **vtipkuje** o pedofilii či znásilnění. (...) Situaci pak komplikuje, že se seznam "urážlivých" slov a témat neustále proměňuje - a rozšiřuje. "Slova, která byla ještě před pár lety naprosto v pořádku, jsou dnes nepřijatelná," říká *Judah Friedlander*. Americká superhvězda *Jerry Seinfeld* říká, že je znepokojen tím, jak

politická korektnost ovlivňuje kouzelný **svět humoru**. (...) Jeho neméně hvězdný kolega *Chris Rock* rovnou tvrdí, že politická korektnost **humor** "zabíjí". (...) On i další **komici** věc řeší tím, že na místa, kde hrozí, že výstup lidi naštve, prostě nejezdí.

Silvie Lauder: "Nikoho nenaštvat", Respekt č. 37 z 10. 9. 2018 str. 40

380 stránek "moudrostí"

Tu aforismus, tu báseň. *Petr Soukup* svou literární tvorbu proslavil na instagramu. Nová sbírka *Erekce srdce* reaguje na stále vzrůstající počet fanoušků (...) Novou sbírku rozdělil do dvou kapitol. První je na téma sex, druhou věnoval srdci. "Srdce má v sobě víc lásky. Na obě se ale dívám **s humorem**, protože jinak je nezvládám. Když na mne mrkne holka, tak se rozkoctám, rozbřečím a běžím domů." (...) "Co strana, to nápad či báseň. (...) V říjnu jsem vyprodal se svým čtením Malostranskou besedu. Cítil jsem se jako holka, kterou někdo požádal o ruku."

Monika Zavřelová: "Soukup konečně píše bez antidepressiv", MfDNES 14.11.2018, str. 16

Medvědí služba velkému surrealistovi

Místo na kulturním programu ČT art šel dokument *Vratislav Effenberger* do sítě běžných kin, kam patří asi stejně přirozeně jako slunečník do Macochy. (...) Surrealismus coby umělecký směr založený na snech, představách a pocitech dává najevo, že jeho vnímání je prakticky nepřenositelné (...) Klíčem k Effenbergrovi mohlo být jeho citované krédo, že umění je hra,

ostatně často se ve filmu připomínají (...) **recesistické akce** skupiny, které by se dnešním jazykem označily nejspíše za **vesele provokativní** happeningy. Jenže snímek (...) se je pokouší objasňovat, pojmenovat, vykládat, zatímco tolik opěvovaná hravost mu zůstává zcela cizí - a vysvětlovat akademicky **kouzlo trapnosti** nebo **poezii absurdity** znamená totéž, jako je spolehlivě ubít k smrti. (...) Film případně zájemce odežene nejdříve vědeckým rozbořením jeho **humoru** a poté jeho incenovanými texty.

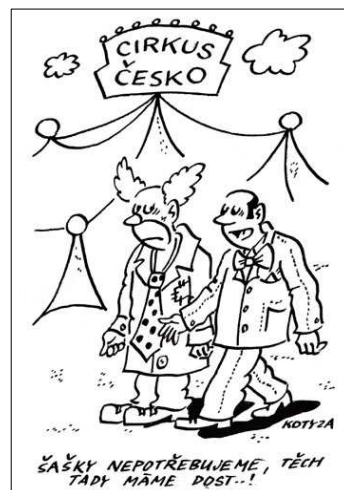
Mirka Spáčilová: "Vysvětlit hru znamená zabít ji", MfDNES 13. 11. 2018, str. 14

Čertovo kopýtko vězí v politickém aktualizování Čertího brka

Peklo je v podstatě úřad jako každý jiný, jen místo běžných dat se tu shromažďují, váží a následně trestají hříchy, které v místních pobočkách zapisují pera z ocasu černého kohouta. Když se jedno porouchá, pošle Lucifer vlastního syna, aby doručil náhradní nástroj. Jenže jelimánek se nechá napálit prvním smrtelníkem, přijde o brko, o svou "kápézetku" (krabičku pekelné záchrany) a ještě se zamiluje, tedy slovy svého otce "chytne poezii". To je jeden z půvabných jazykových **žertů**, které filmu Čertí brko sluší. Tedy varování před pozemním světem, kde vedle "poezie" hrozí i nákaza sympatií, či ponížené titulování knížete temnot výrazy jako "Vaše dáblorodí", či "Vaše velkorohosti". (...) Herecky slabší, protože prvoplánově **karikované**, je lidské zlo. Zejména epizodní poskoci se vyznačují laciným **pivořením**. (...) Jako se u klasických pohádek ošíváme u povinných budovatelských prvků, zde tkví čertovo kopýtko v politické proklamaci, jež není náznaková, statečná ani **vtipná**.

Mirka Spáčilová: "Máčením v politice Čertí brko splihne", MfD, 24. 11. 2018, str. 15

Kresba: **Pavel Kotyza**

Děláme si zčásti právem **legraci** z vypjatě trapných kampaní typu *Me Too*, leč neúcta k ženám, neúcta k menšinám, strach před čímkoli, co neznáme, to je nám vlastní. **Švejkovský humor** je úžasná věc, ale pokud neustále opakujeme mantry, v nichž někoho urážíme, zahnízdí se nám to v duši. (...) Pokud napíšu, že jsou politici hrubí, každý vezme na přetřes Miloše Zemana. (...) Sprostota není v použití sprostého slova. Sprostota je v úmyslu poškodit a ublížit. (...) Urážky bez důkazů, neustálý kolotoč osočování, **zesměšňování** a zahanbování. Tak vyhlíží (ne)ctěná sněmovna. (...) Dřív přicházel mráz z Kremlu. Dnes přichází sprostota ze Sněmovny

Martin Komárek: "Učiňme přítrž sprostotě", MfDNES 26. 11. 2018, str. 9

Film jako nezamýšlená psina

I Česká televize má právo na omyl, jenže film "Doktor Martin: Záhada v Beskydech" není omyl, nýbrž **výsměch**: původnímu seriálu, jeho divákům a zejména hercům. (...) Dokonale jalový scénář se mohl přiblížit k soudnému dramaturgovi nanejvýš na sto metrů. (...) Rádoby akční rovina (...) Právě okamžiky slibující trochu prudší pohyb jsou natočené tak nešikovně, až budí **smích**. Pravda, je to **smích** neplánovaný, ale jiný se v údajné **komedii** nedostaví. Film se vlastně skládá ze dvou částí. V první se neděje nic. (...) A v druhé části se začnou dít věci, které snímek definitivně převedou na půdu nechtěné **parodie**. (...) Deset procent konečné známky lze vydolovat právě za bezuzdnou **psinu**, již tvůrci nezamýšleli a která se strhne v závěru truchlohry.

Mirka Spáčilová: "Doktor Martin trestá herce", MfDNES 6. 12. 2018, str. 16

Na pražské scéně se objevila "reality-tragikomedie"

Být **komikem** je posláním. Pokušení úspěchu a slávy je však příliš silné. Více **smíchu**, více potlesku, více peněz a z chytrého **humoru** se stává podbízivá šmíra. Myšlenku severoirského autora (...) se na jevišti Divadla Ungelt pokusí ve hře "Jak zabít **komika**" převést (...) herec Daniel. (...) Vypráví o **komikovi**, který je celkem úspěšný. Pak mu do života vstoupí agent s lepšími podmínkami, na základě čehož se mu stane spousta příkoří.

Tomáš Štáška: "Marek Daniel podstoupí zabíjení komika", MfDNES, 11. 12. 2018, str. 16

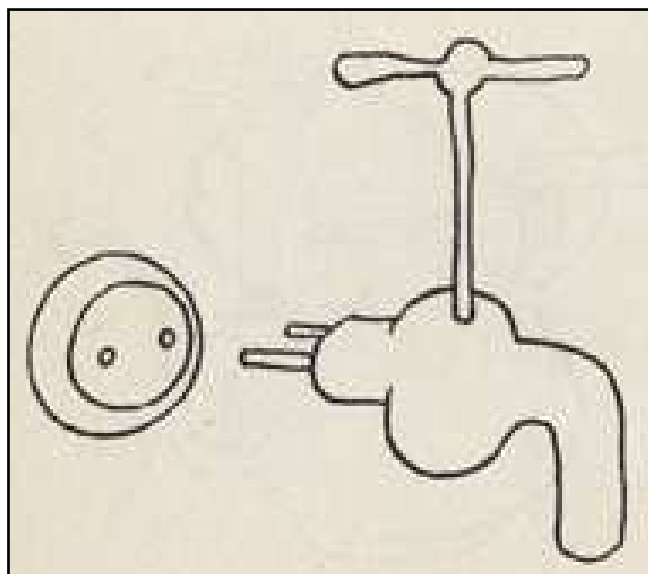
“Skok do prázdna” připomíná osudy výtvarníků za normalizace

Letní výstava v Plzni připomněla, co s českou kulturou před padesáti lety provedla sovětská invaze. V Respektu č. 30 o tom napsal úvahu Jan H. Vitvar. Pár vět, v nichž se píše o nám a humoru blízkých lidech a dílech, zde vybíráme. Úvodní věta sedí přesně:

Když se v lednu 1960 v Praze upálil Jan Palach, mnozí Češi věřili, že se promrzlá společnost ještě stále může vrátit k jarnímu tání, které necelý rok předtím prožívala. Věřili tomu i výtvarníci.

Jenže to už byl u moci Gustáv Husák a kolo normalizace se nemilosrdně roztočilo. (...) Jiří Kolář (...) po Palachově smrti vytvářel poctu statečnému studentovi (...) levou část kompozice zaplnila parte jemu blízkých umělců, kteří zemřeli roku 1968. Někteří vlastní rukou (Boudník, Tomalík) jiní tragickou nehodou (Balcar). Jejich odchod (...) znamenal definitivní uzavření období, jež bylo jedním z nejšťastnějších v dějinách našeho umění. (...) Do čel progresivních síní se dostali lidé s perfektním přehledem o dění na Západě (Galerie V. Špály, Galerie na Karlově nám.), západní scéna se reflektovala v odborných časopisech (Výtvarná práce). Název výstavy **“Anatomie skoku do prázdna”** pochází nejen z básně Miroslava Holuba, ale také se váže ke snímku. Je na něm vyfocen Alexander Dubček, jak v červnu 1968 odvážně skáče z můstku na koupališti do neznáma. Je tomu 50 let, co víme, jak skok dopadl. (...)

Adolf Hoffmeister vytvořil koláže z letáků, na nich KSČ v prvních dnech vyhlášovala, že okupace je “popřením základních norem mezinárodního práva”. (...) **Karel Nepraš (na snímku!)** nastávající čas útlaku komentuje leptem **“Nepříjemná situace”**, na níž mu tvář projíždí mezi válce grafické satynírky. (...) Při sledování aktuálního dění, kdy prezident veřejně pálí vůči němu kritické aktivistické umělecké dílo, se nabízí otázka, zda bychom rezignovali i dnes, kdyby nepřízeň etablistů zásadně zesílila. Že jsou podobné obavy na místě, dokazuje i reakce na výstavu z kruhů, odkud by ji člověk příliš nečekal. (...)

Nepříjemná situace...

Mladý kunsthistorik se připojuje k čím dál hlasitější části nastupující generace. Věc je podle nich složitější: **geniální Karel Nepraš** sice nemohl po invazi svobodně tvořit, natož vystavovat - ale na druhou stranu se ve stejné době postavilo třeba metro (...) a v něm je spousta plastik od jiných (...) autorů. (...) Kdo shlédne plzeňskou výstavu, zažije při poslechu takové argumentace nepříjemnou situaci, jež není příliš vzdálená **Neprašovu** obrázku. Každá relativizace osudů lidí, jimž režim zničil kariéru i život, zatím co jiní po jejich zádech vylezli ke své slávě, je nejen demagogická, ale i zcela ostudná. (JHV)

Kresba: **Karel Nepraš** (Technický magazín)

Čím se tato díla liší?

Samosebou výtvarným stylem... Anebo raději začneme takto:

Co mají tyto obrázky společného?

Hned pár věcí - i když nebudeme brát v úvahu třeba řešení vtipu na výšku (formát).

Tak zaprvé:

získaly uznání v různých soutěžích a to s různě složenými porotami.

Za druhé:

Všechny jsou barevné (a zároveň na nás jejich barevnost příliš "neřve")

Za třetí:

jsou beze slov, jak se v internacionálním měření sil sluší, ale bez jisté slovní podpory se neobejdou. Jen zřídka to bývá pojmenováním díla (jak víme, tak některé výtvarné soutěže touto možností či "povinností" výtvarníky stále trápí).

Obvykle je to tématem, bez jehož znalostí bychom mohli jen stěží takové dílo pochopit, natož pak ho třeba i ocenit.

Za čtvrté:

Lidské (či další) figury

jsou tu vzácné, vlastně vždy chybí obvyklé dvě postavy, které si spolu něco povídají, cosi vyřizují - či prostě tu jsou.

A teď - na závěr - přidejme ještě

Za páté: Nejsou k smíchu!

No tohle! **Víme proč?**

Ano. Nejde přece o vtip, který by měl rozesmát čtenáře humoristického časopisu anebo adresáta nějakého výběru vtipů toulajících se po internetu! Jistě, někdy se objeví výjimky, jednoduchá čistá kresba; dokonce klidně černobílá či dvoubarvená. Ale jen zřídka je to ocenění Grand Prix anebo 1. cenou.

A teď tomuto výběru. Zrodil se jen shodou okolností - jsou to kousky, které se z rozličných důvodů nevešly do rubriky "Výsledky" v našem e-magazínu. Takže se liší hlavně jmény svých autorů.

Vlevo nahoře: **Konstantin Sunnenberg** - Belgie; 1. cena ve "Viborg" - Dánsko. Téma: *Free*.

Vpravo nahoře: **Gregorz Szumowski** - Polsko;

Vlevo dole: **Nenad Ostojič** - Chorvatsko; Téma: *Modern technology and Humanity*

Vpravo dole: **Igor Makarov** - Ukrajina.

NAŠE ŘEČ

ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ
AKADEMIE VĚD ČR, v. v. i.

Jana Hoffmannová: Jazyková komika v kreslených vtipech Jana Vyčítala

Přestože se v tvorbě našich kreslířů-humoristů setkáváme i s kreslenými vtipy „beze slov“, je ve většině případů důležitou součástí obrázku stručný slovní doprovod. Oba kódy se jistě

mohou kombinovat nejrůznějšími způsoby a v různé míře se podílet na výsledném komickém efektu.

Někdy je kresba pouhou ilustrací slovního vtipu, jindy naopak by bylo možno humorné sdělení dešifrovat i bez slovního komentáře. Nejčastěji se však kresba a slova doplňují, sdělení přináší až kombinace obou kódů jako kompaktní celek. Zároveň je ovšem mezi nimi jistý rozpor: proti sobě stojí vyjádření náznakové a konkretizující, implicitní a explicitní, obrazné či neobrazné ap.

Obr. 1 (Autor předvádí umění dostat slova i do vtipu beze slov)

Z těchto kombinačních možností hojně těží náš přední výtvarník v této oblasti — Jan **Vyčítal**. Jeho humor je přitom výrazně založen na potenciálních zdrojích komiky, které obsahuje repertoár jazykových prostředků. S jazykovou komikou pracuje i řada dalších kreslířů, ^[1] u Vyčítala je však tato orientace přímo dominantní a nutně musí být podepřena dobrou znalostí jazyka a jazykovou tvořivostí. (V tom nás utvrzuje skutečnost, že Vyčítal je rovněž autorem řady písňových textů.)

Někomu se od huby práší...

Velmi často jsou východiskem Vyčítalova kresleného vtipu přísloví, rčení, různé frazeologismy a obrazná spojení. Autor přitom čerpá jak ze zásobárny rčení a přísloví lidových, prostředků někdy z hlediska současného úzu zastaralých, popř. knižních, tak z neméně bohatých zdrojů těchto prostředků v obecné češtině. ^[2] Základní metoda je jednoduchá: kreslíř bere tato ustálená spojení slov „doopravdy“, konkretizuje je, vrací je k původnímu významu buď jako celek, nebo vnáší do hry původní významy, které jednotlivé komponenty těchto spojení už ztratily. Tento primární, nepřenesený význam je obvykle obsahem kresby.

Tak například dnes už značně ořelé knižní spojení ve výroku „*To už je dnes desátý jablko, ve kterém hlodá červ pochybností!*“ je spojeno s obrázkem dvojice nad mísou jablek, kde z jednoho rozkrojeného jablka vykukuje červ. Text obsahující podobné spojení „*Není nad to, vychutnávat život plnými doušky*“ doprovází kresbu člověka nahýbajícího si z láhve. Žena, kterou její manžel obdivuje, jak se *umí v kuchyni ohánět*, se skutečně ohání — po hejnu vos, které ji napadly. *Sám jako kůl v plotě* je lyžař, napíchnutý po pádu v krkolomné pozici na kůlu. Obrázek s textem „*To je dneska ale psí počasí*“ je samozřejmě plný psů. Rčení „*Lžeš, až se ti od huby práší*“ je konkretizováno nejen v obraze (k manželovi promlouvá žena s vysavačem), ale i v pokračování textu „...kdo to má pořád uklízet?“

Podobně pracuje autor i s příslovími, jejichž obrazný charakter prostřednictvím kresby stírá. „*Jen se na to pojď podívat — a pak že stará láska nerezaví!*“ říká ženě muž před zrezavělým autem. Přísloví „*boží mlýny melou pomalu, ale jistě*“ je aktualizováno záměnou *božích mlýnů* za *Špindlerův Mlýn* — o oblíbeném středisku zimních sportů tak soudí lyžaři s končetinami v sádře. Prostřednictvím opozita obměnil autor známé přísloví v textu „... *líná huba, chlu-patý neštěstí*“ (vztahuje se ke kočce na obrázku).

Ne abyste mi pohnuli tou kostrou!

Další karikovaná rčení, frazeologismy a ustálená spojení jsou součástí našeho současného běžného vyjadřování a jsou často příznačná pro obecnou češtinu (zvláště v ústech mládeže). Tak např. „*smutný, když nemá do čeho píchnout*“ je na Vyčítalově kresbě ježek. Vybídnutí, aby „*pohnuli kostrou*“, si nesprávně vyložili žáci při návštěvě archeologických vykopávek (na obrázku skutečné kostry). Lyžařka, která na obrázku právě dopadla na zadní část svého těla, si stěžuje, že ji manžel vylákal na lyže, aby „*pořád neseděla doma na zadku*“. „*Za kočkama*“ chodí samozřejmě skutečný kocour (který se na to na obrázku upravuje před zrcadlem). A je tu i řada dalších ustálených spojení: své nápadníky „*posílá do háje*“ dívka sedící u lesa. U králíkářny plné smějících se králíků se nachází muž s výrokem „*Tak abysme si rozuměli, já tu nejsem pro srandu králíků!*“ v obláčku. „*No, tak sis uřízl kšandu, no*“ chlácholí dívka svého partnera, kterého autor nakreslil s přerýznutou šlínou a nožem v ruce. Ženě-houslistce říká muž, rovněž s houslemi v ruce: „*Obávám se, slečno Jarmilko, že s naší láskou je šmytec*“. Člověk, o němž telefonující říká, že „*je na drátě*“, visí na obrázku za kalhoty na drátěném pletivu v plotě. Spojení „*jsem blbej, jak daleko vidím*“ užívá pacient zkoušený ze čtení písmen u očního lékaře.

Speciálním případem je kresbou zprostředkovaná kontaminace dvou ustálených spojení se společným komponentem, kde v jednom z nich ovšem zůstává oběma složkám spojení původní význam, kdežto ve druhém případě se původní význam společného komponentu při frazeologizaci ztratil.

Tak se kontaminují spojení *pouštět draka* a *vzít draka* (dívka na obrázku k partnerovi při pouštění draka: „*Jsem tak šťastná, žádný z mých bývalých milenců mi draka nepouštěl, každého jenom vzal!*“), jindy *vypláznout jazyk* a *vypláznout stovku* (na obrázku pacient s bankovkou visící z úst k lékaři: „*Jsem zvyklej vždycky nejdřív vypláznout stovku!*“).

V některých případech dochází k aktualizaci ustálených slovních spojení záměnou jednoho komponentu výrazem v této souvislosti zcela neočekávaným.

Náš čistorný bernardýn...

Tak se objevuje místo nudistické pláže *nudistické křoví* („*Pláž u nás nemáme, tak jsme tu aspoň zřídili nudistické křoví!*“), místo umělého dýchání z úst do úst umělé dýchání *čenichem* v *čenich* (jde o kocoura), dále např. v zimě na horách: „*Ne, slečno, já nelyžuju, já se sem jezdím nalokat čerstvého vzduchu a ne čerstvého sněhu!*“. K obdobné záměně dochází dokonce i v ještě těsnějších spojeních — ve slovech složených (*čistokrevný* - *čistorumný*; o bernardýnovi se soudkem rumu: „*A tohle je náš čistorumný bernardýn Pepa!*“).

Autor vtípů narušuje i pevně asociované spoje mezi výrazy významově příbuznými, z nichž jeden je však rozsahem svého významu skupině ostatních nadřazen. Tak je tomu např. u významového vztahu rod-druh (*plaz* - *had*, *zmije*: „...*hřála jsem na mém srdci dálkoplaza!*“; [3] *pes* - *boxer*: místo toho *pes-lyžař* na obrázku, místo druhů psů reprezentanti různých sportovních disciplín).

...zametá stopu koštětem

Kromě toho Vyčítal přenáší některé výrazy nebo slovní spojení do překvapivého kontextu, užívá jich pro označení jiných jevů, než je běžné: Sádrový trpaslík se objevuje v souvislosti s lyžařem, který má končetiny v sádře; muž s koštětem na jiné kresbě vysvětluje „... *jdu do hospody, tak za sebou zametám stopu*“; známý uzel (obvykle na kapesníku) jako prostředek proti zapomínání se na Vyčítalově obrázku objevuje na trubce u vodovodního kohoutku, jehož opravu instalatér dokončil („*To já jen abyste mi nezapomněl něco šoupnout!*“). Hříčka s významovou protikladností — a tedy za normálních okolností nepravděpodobnou spojitelností — slov *trpaslík* a *vyrůst* („*Všechno to na té zahrádce roste jako z vody — podívej, už i ten trpaslík vyrostl!*“) není samozřejmě u Vyčítala původní; na komickém efektu se zde však nemálo podílí kresba urostlého trpaslíka v zahrádce.

Za určité narušení kontextu, vybočení z něho náhlým přechodem do jiné vyjadřovací roviny lze považovat i řečové reakce zobrazených postav, zcela neadekvátní dosavadnímu charakteru promluvy, jež pointují některé vtipy.

Staročeský španělský ptáček

Tak se ptá dívka s květinou na louce: „... miluje mě věrně, tajně, láskou se souží, po jiné touží ... nebo zase někde dřepí na pivu?“ Jinde muž k partnerce: „Vždycky, když zřím východ slunce ... a mlha se válí po úbočí ... tak si říkám, jak to asi zaválíme v první lize!“; podobně v podzimní přírodě: „Podívejte, stromy už svlékají svůj háv, mlhy se válejí po lukách, jenom s váma pořád nic není!“ (zde se kromě zlomu v povaze promluvy uplatňují i asociační spoje mezi jednotlivými významy některých slov).

V řadě případů výtvarník svou kresbou ilustruje, konkretizuje doslovný význam názvů uměleckých děl, jmen literárních nebo historických postav, názvů jídel, nápojů, her, známých citátů z písní, pohádek, pověstí atd.

Obr. 2 (Ukázka vhodně ilustruje tvrzení v textu, že autor často využívá asociační spoje mezi jednotlivými významy některých slov)

Tak promluva „Stejně jsi pořád chtěl snídani v trávě!“ patří ženě zobrazené při pádu se schodů do zahrady, jehož výsledkem je obsah podnosu se snídaní rozházený v trávě. „Z tebe inženýr Kašpar stejně nikdy nebude“, říká partner na obrázku postavě, která je oblečena v kostýmu kašpárka a pokouší se létat. Na jiném obrázku se vánoční kapr snaží zachránit před zabitím přesvědčováním, že „opravdu tradiční staročeské štedrovečerní jídlo je španělský ptáček“. Jeden ze čtyř mušketýrů na další kresbě pronáší výrok „Pánové, jsme nesmrtelní, jednou se po nás bude jmenovat i chlast!“ (narážka na názvy vín Porthos, Aramis atd.). Poštovní doručovatel s dopisem je u dveří uvítán: „Jdete jak na zavolanou, zrovna mám takovou chuť si zahrát na tichou poštu!“

Lomikare, Lomikare! Do roka a hlavně až do dna!

O doslovnou interpretaci názvu jídla pomocí citátů z populární písně jde v textu u kresby se Sherlockem Holmesem a dr. Watsonem: „Pátrání skončilo, milý Watsoně, zde zapomenutá cikánská pečené hovoří jasně, kdo to byl — cikán, černý cikán!“ Citát z písně „Stojí štěstí na rozcestí“ se objevuje ve vztahu k turistce stojící na obrázku u rozcestníku. Obrázek popíjející společnosti v baru a Choda se zdviženým čakanem u dveří je doprovázen barmanovým sdělením zákaznici, které s malou obměnou parafrázuje známý citát: „Nevěřila byste, jak to zvy-

šuje akumulaci, stačí, když se tu zjeví a vzkřikne: „Lomikare, Lomikare, do roka a do dna!“ A charakter citátu má i text „To je ten tajemný klíček, co dívčí srdce odmyká!“ (na Vyčítalově obrázku je jím zcela prozaický žebřík, přistavený k oknu).

S vlastními jmény si Jan Vyčítal ve svých vtipech pohrává vůbec poměrně často: využívá toho, že jejich složkami se stávají některá apelativa (už uvedený příklad *Špindlerova Mlýna*), jejich zvukové podobnosti s některými apelativy, popř. i etymologické souvislosti (viz dále *Kréta — kretén*) i případů přechodu vlastních jmen v apelativa (obrázek rodinných vánoc s textem: „*Strýc Franta? Nevím, od té chvíle, cos řekl dětem, aby zapálily františka, jsem ho už neviděla!*“). Velmi obratně pracuje kreslený humor Jana Vyčítala i s polysémií četných českých slov: autor zaměňuje jejich jednotlivé významy (často původní + přenesený) a stejně si pohrává i s homonymy.

Můj dentista je na můstky machr - včera mi udělal skokanský!

Tak je např. skokanský můstek zaměněn s terminologizovaným významem slova *můstek* (částečná náhrada zubů) - pacientovi u zubního lékaře vyskakuje z úst skokan na lyžích.

Lyžařské hůlky a čínské jídelní nářadí jsou zaměněny v jiném vtipu (lyžař na obrázku jí pomocí lyžařských hůlek). Pojmenování druhu psa *boxer* figuruje vedle původního významu slova („*Ale to sis poplet, psa máme jezevčíka, boxer je kocour!*“ - na kresbě obě zvířata, z nichž kocour má na tlapkách boxerské rukavice). Původní význam slovesa *příst* při užití o kočce implikuje význam přenesený (při pohledu na kočku u šicího stroje říká majitelka jiné kočky: „*Tak to ne, ta naše jenom přede!*“).

Obr. 3 (Ukázka vtipu vlevo ilustruje další v textu zmíněné autorovy postupy - viz spojení „halabala“ rehabilitace!)

O hru s přeneseným a původním významem jde i u slova *trubec* (muž u včelína k ženě: „*Za všechno mohou ty mé proklaté včely - udělaly ze mne trubce!*“), *zajíc* (otec: „...vždycky jsem se bál, až přijde nějaký vyvalenej ... zajíc žádat o ruku naší dcery!“ - u dveří s kyticí skutečný zajíc), *parohy* (citát z pohádky o Smolíčkovi „*Za hory, za doly mé zlaté parohy jeskyňky nesou*“ užívá muž ve vztahu k nevěře své ženy). Zajímavé je i jemné rozlišení jednotlivých významů slovesa *nosit* s odlišnou sémantickou spojitelností a uplatnění katachrézy (tj. současné vybavení vlastního i obrazného významu a jejich záměna), „*To je nejgalantnější zajíc z celejch Brd, pokaždý když sem jedu, tak mi nosí sněženky i bág!*“.

V mnoha případech zde autor pracuje s kontrastem původního významu lexikální jednotky ve spisovném jazyce a významu přeneseného, který má týž výraz v obecné češtině nebo ve slangu.

Např. muž u převrženého člunu vybízí k záchraně *utopenců* (sklenice s vuřty plave vedle nich ve vodě). Původního a přeneseného významu slova *křeček* („chamtivý člověk“) je využito v textu „*Jedinej, kdo ti ty hodinky mohl čmajznout, je tenhle křeček ...*“ (nakreslen skutečný křeček, kterého přináší muž ženě). Podobně je tomu i u slova *klacek* (o psu, který nese v tlamě zajíce: „*Ten se v životě nenaučí aportovat — už zas nese jinýho klacka!*“) — vedle jeho původního významu tu vystupuje význam přenesený, velký, popř. mladý člověk, kterého je možno užít i pro zvíře. Navíc zde rušivě působí kontrast životnosti a neživotnosti, tedy odlišných tvarů ve dvou různých významech slova (4. p. *klacek — klacka*). V textech „*hřála jsem na svém srdci dálkoplaza*“ (viz výše; vysvětlení v [pozn. 3](#)) a varovném „*Bacha, po svatým Jiří bejvaj tydle dálkoplazi už jedovatý!*“ se využívá příbuznosti původního významu slova *plaz* s významem slova *had* a přeneseného významu, s nímž slovo *plaz* vstupuje do uvedené složeniny.

Hadí a hadice

Podobně vstupují do hry různé významy i řady dalších slov: *štěně* (lyžař o bernardýnovi nesooucím soudek: „*Spíš než ten pes by mě zajímalo to štěně!*“), *zahýbat* (instruktor autoškoly v autě k žačce: „*Nejdřív vás naučím zahýbat manželovi!*“), *buchta* (muž u válu k dívce ve dveřích: „... *dělám dneska prvně makový buchty, tak jsem myslel, jestli byste mi nepostála modelem!*“), *brknout si* (dotaz člověku s kytarou: „*Můžu si od vás brknout?*“), *zapadnout* (muž brodící se sněhem: „*Všechno je tak zapadaný, že asi taky někam zapadnu!*“), *vymést*, resp. *vymetat* („*Proč já, vůl, nedělám uklízečku? Dyť já přes den vymetu takovejch podniků!*“), *vařit* („*Ty vařej, co!*“ hodnotí výkon hudební skupiny dva kuchaři) aj. (V těchto případech se kresba stává z velké části už pouze ilustrací slovního vtipu.) Někdy vzniká ovšem i slovní hříčka: např. u *hadice* nejde o skutečnou homonymii, slovo nemá význam ‚samička hada‘ („*Hola, lovče hadů, koukejte nechat tu hadici na pokoji!*“ — na kresbě gumová hadice). Výrazným zdrojem jazykové komiky jsou pro J. Vyčítala též slovní hříčky založené na významových kontrastech slov, která jsou si zvukově blízká. V textech dochází k záměně členů dvojic, skládajících se nejčastěji z jednoho slova českého a z jednoho výrazu cizího původu (je přirozené, že zvuková — avšak v daleko menší míře i grafická — podobnost spojuje právě takovéto dvojice).

Obr. 4 (text v bublině ukazuje, že autor využívá i spojení aktuální novinářské „latiny“ s dávným historickým mýtem. Pro mladší publikum je důležité dodat, že vtip byl otištěn v roce 1969, takže se karikaturista právě zařadil mezi „extrémistické živly“ a humor Dikobrazu byl od toho Vyčítalova brzy na to - a na léta - očištěn...

Tak se prolínají významy hláskově blízkých slov *smog* a *zmoknout* v otázce „*Pepo, kdes tak smognul?*“ (položené u černěnému, zaprášenému muži vcházejícímu do dveří). Podobně je tomu u dvojic výrazů *disco* a *dýško* (tj. ‚diskrece‘ — číšníci na diskotéce: „*Z celý pop-music mám nejradši tenhle dýško-sound!*“), *hi-fi* a *hař* (na obrázku s textem „*Pořídili jsme si ha-fi soupravu!*“ štěká pes u boudy do mikrofону, spojeného se dvěma reproduktory), *rock* a *rok* (dítě se školní brašnou a s názvem známé skupiny „Boney M“ na tričku matka napomíná, že se neříká „*nový školní rock!*“).

V dalších případech jde však i o dvojice hláskově blízkých výrazů cizího původu, nebo naopak o blízkost dvou výrazů českých, jež se v textech zaměňují, ev. uvádějí do souvislosti pro dosažení komického účinku...

Ti kretění z Kréty!

Sex — *six* (muž s vyplněnou křížovkou o své dceři: „*Myslím, že se o ni ještě nemusíme bát, zatím pořád vyplňuje sex jako anglickou číslovku!*“), *šampón* — *šampus* („*A nalej mi ten šampón do flašky od šampusu!*“), *Kréta* — *kretén* („*Co bych jezdil na dovolenou zrovna na Krétu, copak jsem nákej kretén?*“), *hotel*, *motel*, *botel* a proti tomu *fotel* (muž chystající se na dovolenou si nad mapami a prospekty klade otázky v podobě prvních tří výrazů - pointou je výraz čtvrtý, zvolání, doprovázející kresbu muže blaženě spočívajícího na pohovce), *samotář* — *šamotář* (tramp budující před stanem na mýtině vyšamotovanou pícku, „...*říkají mi Vlk šamotář!*“), *posel* - *osel* („*Podívej, první oslové jara!*“ - před dvojicí v jarní přírodě párek skutečných oslů), *sněžný* - *směšný* (napolo svlečená žena před sněhovým iglú: „...*sněžný muž*“).

je směšný muž!“). Využívá se i částečné homonymie českých slov, např. ráno - rána („Zbožňuju rána, škoda rána, který padne vedle!“), den - dno (zmíněné „do roka a do dna“).

Obr. 5 (A pro zajímavost také jedna “barva”. Květen 1969 už rozhodně nebyl “stavěný” na tento “boží vtíp”.

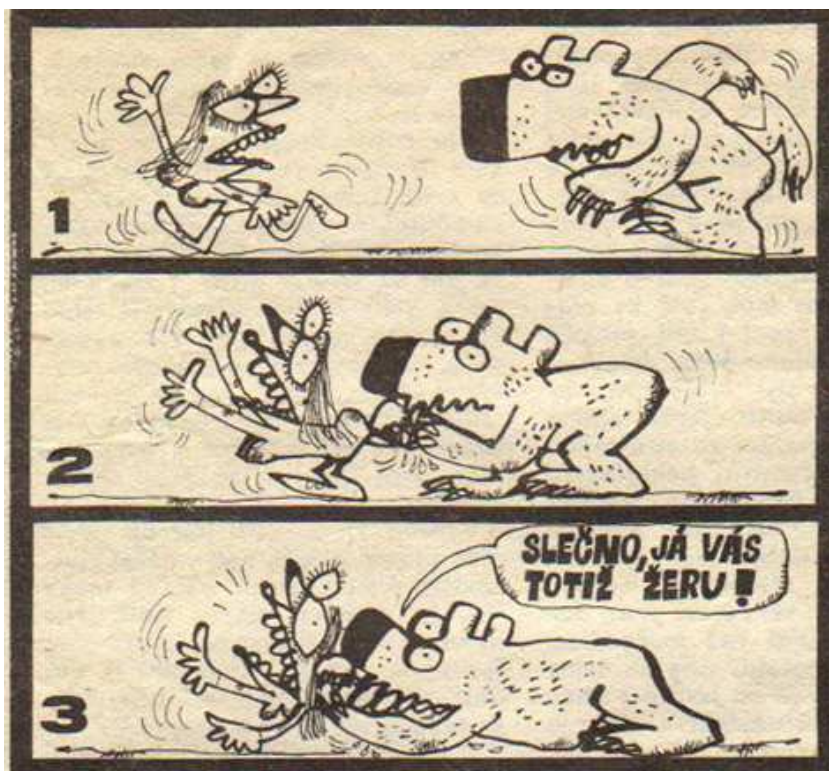
Od Pražského jara uplynul rok a brzy přijde 21. srpen roku 1969, kdy Husák dá Pražanům jasně najevo, co bude dál. Bez tiskovky, zato slzákem, pendrekem a ostrými náboji.

Mnohostranné využití potenciálních zdrojů jazy-

kové komiky ve Vyčítalových kreslených vtipech, patrné z předvedeného materiálu, podněcuje některými svými charakteristickými rysy k zamyšlení. Kromě už zmíněného diferencovaného kombinování sdělných možností jazykového a obrazového kódu [4] je pro Vyčítala příznačná přímo programová práce se sémantickou spojitelností, kombinatorickými možnostmi pojmenování, s různými druhy ustálených slovních spojení v češtině. Nad jeho vtipy si názorně uvědomujeme, jaké - a jak rozrůzněné - množství podobných spojení existuje: od spojení ustálených pouze značnou frekvencí výskytu v běžném řečovém úzu, přes různá přirovnání, vyjádření obrazná a metaforická, přes jednotky na různém stupni frazeologizace, až po nejrozdílnější rčení a přísloví. Patří sem i homonyma a výrazy spojené zvukovou podobností, dále pojmenování spojená příslušností k témuž lexikálnímu poli, vztahem k témuž nadřazenému pojmu atd.

Vyčítal svými nápady upozorňuje i na možnosti aktualizace, dezautomatizace, rozkladu těchto spojení - ať už stíráním obrazného charakteru při zachování spojení jako celku, nebo prací s různými významy jednotlivých složek těchto spojení, záměnou některého komponentu za jiný výraz, obvykle v tomto spojení nefigurující, nebo zasažením celého spojení do neobvyklého kontextu atd.

Obr. 6 (Takže pro autora to znamenalo návrat k původnímu způsobu tvorby, tedy hraní si s významem slov. Někdo prostě něco *baští*, jiný rovnou někoho *žere*).

Provokuje i k úvahám nad bohatou polysémií českých slov, nad problémem rozchodu významů téže polysémií lexikální jednotky a naopak náhodného zvukového připodobnění jednotek různých, nad přechodnou oblastí mezi polysémií a homonymií, nad různými typy dílčí homonymie atd. (např. *med* — *medit* — o roji včel, vytvářejících ve vzduchu nápis-pozdrav svému majiteli: „Fakt je, že nedávaj medu jako ty tvoje, ale mně medí, že na mě myslej!“; nebo *pochod* - *pochodit* - k turistovi vracejícímu se z dálkového pochodu: „...jak jsi pochodil?“).

Neckyáda, keckyáda. A co cec... ?

Tu a tam je Vyčítalova jazyková komika založena například i na hře s gramatickými kategoriemi (zmíněná odlišnost pádových tvarů různých významů lexikální jednotky, rozlišených mj. rysem životnosti — neživotnosti), jindy zase na hře s rýmy (i tento typ zvukové podobnosti slov je však vlastně spojuje do více či méně známých a ustálených párů): *necky-kecky*, odtud podle *necky-áda* (závody v plavbě na neckách) *kecky-áda* (muž na obrázku plave po řece ve velké kecce).

Obr. 7 (Jde stále o zásadní způsob autorovy tvorby. Když už se ti “kluci spojařský” usadili pod Řípem na celé jedno “dočasno”, přišli opět ke slovu čtvernozí miláčky.).

Ve většině případů se však autor nechává inspirovat především bohatstvím české slovní zásoby a frazeologie, z níž si vybírá hlavně prostředky tak či onak příznakové - tedy například lidová přísloví a rčení (i ta ovšem nezřídka hodnocená už v Zaorálkově sbírce jako expresivní, popř. i jako argotická), poetismy (často přitom už otřelá klišé), profesionalismy, typické prostředky slangu, vyjadřování mládeže aj. Velmi často jde o nové, módní výrazy, které také odrážejí různé projevy současného života, moderní civilizace nebo módní zájmy zejména mladých lidí - objevuje se tu *rock*, *discohudba*, *hi-fi soupravy*, *dálkové pochody*, *neckyáda* nebo - v necitovaném vtipu - *Rogallovo křídlo*. I pro tuto svou aktuálnost a pro věrný odraz vyjadřování současné mládeže (včetně prvků obecné češtiny) si vtipy Jana Vyčítala (a zvláště jejich vynalézavá jazyková stránka) zasluhují naší pozornosti.

Obr. 8 (Vyčítal se přesvědčil, kam vedou v Česku cesty, ale nešel po nich. Uměl se jaksí vymňouknout po svém i během ubíjející normalizace)

[1] Ze současných autorů velmi často např. **VI. Jiránek**, **VI. Renčín**, **Bape**, **O. Suchý** a další; lze poukázat i na tradici kresleného humoru u nás, např. na „malovaná přísloví“ **J. Lady**.

[2] Charakterem **Vyčítalova** humoru, totiž tím, že čerpá inspiraci často z běžných situací všedního života, i typem a šíří publika, k němuž se obrací (publikuje pravidelně v *Dikobrazu*, v řadě deníků a týdeníků, určených mj. často mladým čtenářům, např. v *Mladém světě*, *Mladé frontě*, dále v *Práci* aj.), je dáno, že texty jeho obrázků jsou psány především v obecné češtině — pravidelně se objevuje řada jejích příznačných prvků. Užívání spisovného jazyka by zde asi mnohdy působilo nepřírozně, strojeně.

[3] Slangové označení účastníka dálkových pochodů; viz **J. Jiříčková**, *Dálkové pochody a jazyková tvořivost*, **NŘ 60, 1977, s. 243n.**

[4] Na význam textu právě u Vyčítala ukazuje i to, že není (na rozdíl od tvorby mnoha jiných výtvarníků) umístěn pod obrázkem, ale je vždy (prostřednictvím „obláčků“) integrován přímo do kresby.

Zdroj: *Naše řeč, ročník 67 (1984), číslo 1, s. 30-37*

Poznámka: Původní publikované práce jsme po 33 letech doplnili i dalšími z archivu (a okomentovali).

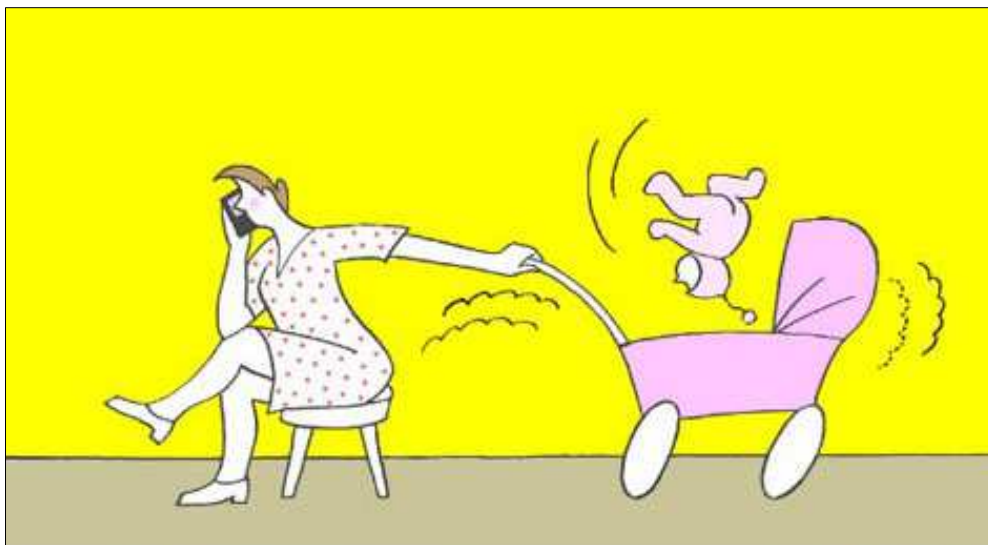
Kresby: 8x **Jan Vyčítal**

Zpráva ze slovenského Prešova

„Salto Mortale - Spojenie skoku smrti a populizmu“

Medzinárodná súťaž kresleného humoru **Kýchanie mozgu** (od kalokagathie k hypochondrii a späť) podporená medzinárodným vyšeľadským fondom má už za sebou 8 ročníkov, v priebehu ktorých sa jej zúčastnilo temer 1500 autorov z celého sveta.

Tohtoročnú tému **Salto mortale & Populizmus** označili mnohí autori ako zaujímavú výzvu nielen pre jej výtvarné spracovanie, ale hlavne k nájdeniu prieniku oboch kategórií. „Súťaž sa zameriava na populizmus a manipuláciu občanov v prospech individuálnych alebo skupinových záujmov, sľubujúce rýchle a nereálne riešenie problémov. Cieľom nášho projektu je poskytnúť odraz populizmu prostredníctvom karikatúr. Salto mortale ako metafora a reflexia atraktívneho smrteľného skoku, ktorému tleska cirkusové publikum čakajúce na dokonálny efekt, alebo smrteľný skon artistov,“ upresňuje kurátor výstavy, **Peter Rázus** z Prešovskej rozvojovej agentúry, hlavného organizátora výstavy.

Odborná porota zostavená so zahraničných organizátorov a autorov kresleného humoru, pod predsedníctvom **Saskie Gheysens**, riaditeľky Európskeho centra kresleného humoru v Belgicku, vybrala z **883** prác víťaznú kolekciu. Najvyššie ocenenie získal ruský autor **Andrej Popov**, druhé miesto patrí **Slawomirovi Makalovi** z Poľska a tretiu cenu si odnáša **Doru Axinte** z Rumunska. Výstavu uvidia Prešovčania v

centre nezávislej kultúry Wave od 17. 12. 2018 do konca januára 2019 a pokračovať bude aj v Nowom Targu, Baji, Užhorode a v Pardubiciach. (red.)

K obrázkum: Nahoře je úspěšná soutěžní kresba české (moravské) reprezentantky **Marie Plotěné** z Brna, která získala jednu ze zvláštních cen. Více se dozvíte z naší pravidelné rubriky „**Výsledky**“, kterou najdete před koncem tohoto čísla GAGu. V Prešově se oceněními nijak neplýtvá či nehýří - udělují se jen tři řádné a tři speciální ceny plus dvě čestná uznání (honorable mention). Na snímku vidíte osmičku porotců s osmi oceněnými kreslenými vtipy. Vlevo je Peter Rázus, zástupce České republiky, **Lubomíra Lichého**, najdete i s obrázkem skromně ukrytého - je to ta druhá hlava zprava... (red.)

Satyrykon na Ukrajině

V centru umění „Čokoládový domek“ (filiálka kyjevského Národního muzea - obrazové galerie) se objevila neobvyklá výstava z Polska. Jde o retrospektivu „*Najlepsze rysunki w 41. letniej historii Satyrykonu*“. Miroslaw Hajnos uvádí na svém webu, že se o to zasloužil ukrajinský karikaturista **Konstantin Kazančev**, vedoucí osoba tamního sdružení cartoonistů FECO.

Výstava byla zahájena už 21. listopadu t.r. a katalogem výstavy prezentující nejúspěšnější práce z jedenačtyřicetileté historie legnické mezinárodní soutěže Satyrykon“ si můžete zalistovat na adrese:

http://satyrykon.pl/wp-content/uploads/2018/11/satyrykon_kijo_w_wystawa_2018.pdf

Kresba vlevo: **Oleg Dergačov** (ukrajinsko-kanadský vítěz Grand Prix Satyrykonu 1996)

Izraelská prezentace

V izraelské metropoli v Tel Avivu - v Galerii *Bejt Teresienstadt* - se za účasti čerstvého velvyslance ČR *M. Stropnického* a vedoucího Českého střediska jménem *R. Mikolas* na otevření výstavy „*Whole Fragments*“ sešlo půldruhé stovky pozvaných návštěvníků.

Byl mezi nimi i *Jiří Slíva*, který si pochloval jak vystupující šansoniérku i bufet - ale především nabízenou knížku plus pěkně uspořádaný a kvalitně vytištěný katalog.

(Viz foto vedle)

HDK hlásí: dobrý rok 2018

Už po 33. se sešli členové *Hrvatskog društva karikaturista* (HDK) k výroční výstavě. V záhřebské Galerii Zvonimir se ji zúčastnilo svými díly **140** karikaturistů. Jak autoři známí z tamního tisku, ale i ti, jejichž obrázky znají jen čtenáři lokálních novin. Ale jsou tu též vtipy od autorů, kteří si přinesli ocenění z mezinárodních festivalů.

Bez zbytečné skromnosti výstavu prezentoval jako velmi podařenou předseda HDK **Davorin Trgovčević**. V tomto čísle GAGu se v rubrice „**Výsledky**“ můžeme přesvědčit, že jižní Slované jsou před středními Slované na tom o dost lépe, pokud jde o ceny ze soutěží. Navíc obrázky jednoho, v poslední době hodně ve světě oceňovaného kreslíře, najdete v dmešní rubrice „**4x**“. Autor má jméno **Mojmir Mihatović**. (?)

ECC prozradilo že existuje "Scherper"

To jsou věci: člověk by opravdu měl více brouzdat po mnohojazyčném internetovém světě. Tak třeba právě teď jsme našli informaci, že v Belgii vychází Cartoon magazin nazvaný **Scherper** (název bude asi mít blízko k té jehle v zadku).

Pichlavce vydává Evropské Cartoon Centrum (ECC) ve spolupráci s FECO (Federace Cartoonistických Organizací) Belgie (KEVER) a IHA (International Humor in Art). Časopis s kreslenými vtipy je dle této informace k dispozici pouze a jedině v holandštině a stojí 15 eur za 4 čísla za rok.

Oječku Strelczyku!

Galerie s přitažlivým názvem *Piwnica* v polském městě Wolině otevřela 30. 11. 2018 výstavu domácího výtvarníka **Daniela Strelczyka** "Oječku Andrzejku". Na zahájení večerního programu pořadatelé z kulturního střediska přivítali muzikanty skupiny "Style blues" - viz vpravo.

Bilance 2018 - čekáme na zprávy o vašem ocenění!

Pomalu, ale počlivě a poctivě sbíráme informace pro zmapování letošní úspěšnosti českých karikaturistů. Najdete ji (doufejme kompletní) už v GAGu číslo 1, tedy v tom lednovém, co zahájí další ročník našeho magazínu. Vyzýváme proto každého, kdo něco z ciziny obdržel, byť třeba čestné uznání z mezinárodního festivalu karikaturistů, ať zprávu (včetně oceněné kresby nebo malby) pošle do naší redakce do 10. ledna 2019. Máme jedinou prosbu: neposílejte diplomy z různých soutěží (například v Číně), kde oceňují diplomem všechny autory, co se jejich díla prokousala výběrem až třeba k výstavě. Těch bývá pořadatelé uděleno klidně pár stovek...

Jak dobře víme, nic je to nestojí, než doplnit jména na formuláře a rozesílat e-poštou. Něco jiného jsou diplomy z velkých festivalů, kde se jimi tradičně šetří. To ovšem neznamená, že se nám s takovým poděkováním nemáte ozvat - jen neočekávejte, že to budeme zapisovat do výroční zprávy... Tady třeba blahopřejeme *Honzovi Tomaschoffovi* za zprávu, že bude vystavovat v Řecku:

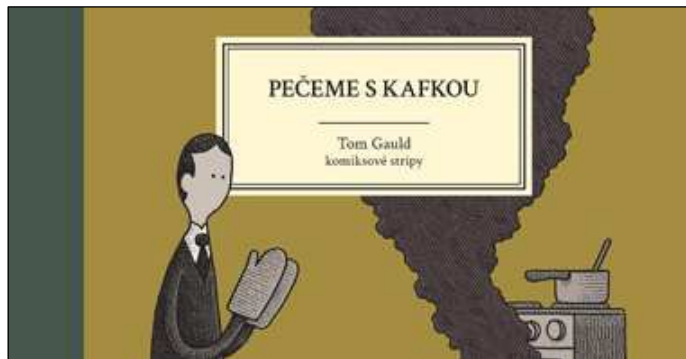

International Cartoon Exhibition Ymittos 2018

Diploma of Participation The Organizing Committee confers Diploma to TOMASCHOFF JAN for the selection of his work to be participated in our Exhibition.

The Organizing Committee - The President Michael J. Stavrianoudakis, Mayor Dafni-Ymittos

Marek Douša žije a dal to vědět i naší komunitě...

Píše pro Reflex a tam uvádí kupříkladu toto, co přímo souvisí s výše uvedeným sběrem cen ze soutěží. Ano, má to i svá rizika, jak se za moment dočtete:

Od té doby, co vloni vyšla ve Velké Británii knížka **Toma Gaulda** "**Baking with Kafka**" chystám se do Londýna, abych si ji koupil. Ale víte, jak to je: musíte kreslit, gumovat, psát a vařit a péct (většinou bez Kafky), a tak bylo nakladatelství Plus nakonec rychlejší než já. Knižku **Pečeme s Kafkou** si

nejen koupilo, ale prostřednictvím skvělé překladatelky Michaly Markové (kterou jste mohli v nedávné době zaznamenat i jako překladatelku textu *Alana Hollinghursta*, jenž spustil absurdní kauzu porna na stanici Vltava) nechalo přeložit. A teď nabídlo i českým čtenářům. Takže Londýn se odkládá, neb listovat, prohlížet a číst je možné ve vlastním křesle. Hned.

A dodává ještě: Jak to Tom Gauld dělá? - viz další stránka!

"Pakliže si knihu vyberete, nebude od věci vyznat se alespoň trochu v literatuře, jak už jsme naznačili. O ní totiž stripy jsou. A nejen o ní, ale také o knihách, jejich čtení, ztracení, nevracení, milování i nenávisti k nim. Jak to Tom Gauld dělá? Vlastně dost jednoduše: vezme situaci, mýtus, pravidlo nebo klišé a prozkoumá ho ze všech stran, rozvine ho ad absurdum a rozkryje tolik, že zachytí jeho směšnost; dělá si legraci z naší vážnosti a – sám intelektuál – znevažuje naši snahu být intelektuály.

Kreslí jednoduše, stylizovaně, ale naprosto přesně. Často jenom naznačuje, ale je-li to potřeba, dodá detail, který jeho prostou kresbu korunuje a vede přímo k pointě. Pracuje zejména se slovem. Jak by také ne! Mluvíme o literatuře."

Ale totéž se týká žánru cartoon s jeho více než stovkou soutěžních přehlídek. Proto:

Než se dáte na spisovatelskou dráhu, zvažte možná zdravotní rizika:

Křeč v ruce od vleklého podepisování posledního bestselleru.

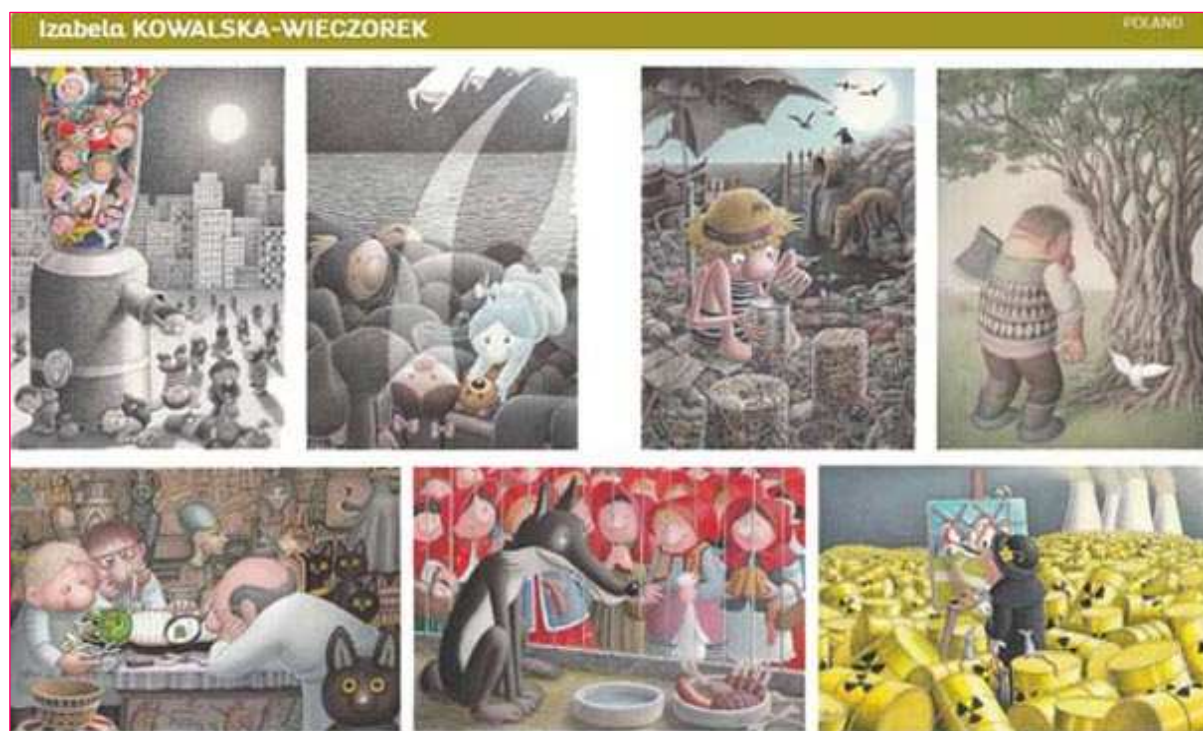
Bolesti zad od nošení tantiém do banky.

Úraz hlavy po zborcení poličky s cenami.

Řezná rána od papíru s další nadšenou recenzí.

Vyčerpání z přívalu skvělých nápadů.

Abychom zůstali tentokrát nejen ve světě, ale i u tématu, je tu výrazný autor (česky autorka) kterého (česky kterou) jsme představili před více než rokem. A upozornili tak na velké možnosti, které má **Izabela Kowalska-Wieczorek** (1955) z Polska před sebou. Což se splnilo víceméně v zápětí a v ještě větší míře, než jsme mohli čekat. Nejenom že se projevila jako pilná kreslířka, ale také jako účastnice velkého počtu mezinárodních soutěží. A v nich se těší mimořádným úspěchům. Stejně jako Chorvat *Mojmir Mihator*, jehož jméno i dílo v právě končícím roce často nacházíme v listině vítězů, také paní Izabela "boduje" a navíc je pro svůj neobyčejný styl kresby blížíší (nejen dětskému) publiku. Zaujala i mnohé poroty!

Ale nejen členy internacionálních jury, také různé "cartoons weby" a dokonce i nové - bohužel jen virtuální časopisy věnované našemu světu cartoon - jeden z nich se jmenuje přímo "**Cartoon magazine**" a vydává ho početný spolek známých autorů, který se označil za *Union of World Cartoonists* a jehož stránky plní stovky vtipů, klidně celá stránka každému z nich. Opravdu zajímavá "náhražka" možná nyní zanikajícího FECO, jehož zakladatel *Peter Nieuwendijk* už zřejmě dál nemíní vzdorovat v čele stárnoucích evropských zbytků stálým tlakům přesily z východních regionů...

Toto zkopírování části věnované polské autorce není moc zdařilé, ale příště dodáme z autorčiny tvorby něco více a ve vyšší kvalitě i velikosti... **/G-men/**

Výsledky / Řecko, 2x Brazílie, Korea, Peru, Portugalsko, Nizozemsko, Slovensko, Itálie, Ukrajina, Kolumbie, Turecko, Belgie, Egypt...

Int'l Cartoon Exhibition Ymittos - Řecko

1. cena - Konstantin Kazančev / Ukraine - viz obr.!

2. cena - Seyit Saatçi / Turkey

3. cena - Luc Descheemaeker / Belgium

4. cena - Nikos Fousteris / Greece

5. cena - Borislav Stanković / Serbia

Visitor's Prize - Soter Tas / Greece (cena diváků)

Další ceny:

Ferreol Murillo Fuentes / Costa Rica; Hans Mader / Holandsko; Vladimir Kazanevsky / Ukrajina; Tošo Borković / Srbsko; Giorgio Giunta / Itálie; Mahdi Afradi / Iran; Hazem Nassar / USA; Miroslav Jakovljević / Srbsko; Liviu Stanila / Rumunsko; Gennadij Nazarov / Ukrajina.

Oceněné práce jsou k prohlédnutí na: <https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.2382792238428551&type=3>

SIHG – Salão Int'l Humor Gráfico Pernambuco - Brazílie

Cartoon:

1° lugar – Boligán (Mexiko) - viz obr.!

2° lugar – Galym (Kazachstan)

Menções honrosas: Mello (Brazílie) a Rafat Alkhateeb (Jordánsko)

Caricatura:

1° lugar – Turcios (Španělsko)

2° lugar – Joaquín Aldeguer (Španělsko)

Menções honrosas:

Pugliese (Španělsko) a Ulisses (Brazílie)

Quadrinhos:

1° lugar – Evandro Alves (Brazílie)

2° lugar – Rafael Corrêa (Brazílie)

Menções honrosas:

LaFa a A. Azevedo (oba Brazílie)

Více na: <https://www.facebook.com/sihgpe/posts/2307595839470009>

7. Sejong Int'l Cartoon Contest SICACO 2018 Seoul - Korea

Téma: „Con x De + Struction”.
(konstrukce - destrukce)

Grand Prize:
Izabela Kowalska-Wieczorek
Polsko (viz obr vedle!)

International Cartoon Contest CUSCO 2018 - Peru

Soutěžilo **725** prací z **62** států.
Ocenění získalo **28** autorů za **34**
děl, co prošla až do finále.

Jména oceněných autorů jsou:

Yang Lijie (Čína), **Angel Boligan** (Mexiko), **Julio Carrion Cuera** (Peru), **Seyran Caferli** (Azerbajdžan), **Amorim** (Brazílie), **Mohsen Zarifian** (Iran), **Leslie Ricciardio** (Uruguay), **Musa Gumus** – 3 práce (Turecko), **Marco D'Agostini** – 2 práce (Itálie), **Liu Qiang** – 2 práce (Čína), **Boris Erenburg** (Izrael), **Crisan & Petry** (Rumunsko), **Yuksel Cengiz** (Iran), **Aleksandr Zudin** (Rusko), **Fernando Barrial** (Peru), **Bernard Bouton** – 2 práce (Francie), **Tommy Thomdean** (Indonézie), **Mohsen Zarifian** (Iran), **Rahim Asghari** (Iran), **Leslie Ricciardi** (Uruguay), **Hilal Ozcan** (Turecko), **Ayat Naderi** (Iran), **Ali Shafei** (Iran), **Vladimir Khakhanov** (Rusko), **Alexander Dubovsky** (Ukrajina), **Jordan Pop-Iliev** (Makedonie), **Mario Bustamante** (Peru), **Supriyanto** (Indonézie).

Práce posuzovala jury ve složení: **Carlos Tovar Samanez „Carlín”**, **Mario Curasi Rodriguez**, **Carlos Ulloa Chavez**, **Pepe Sanmartin** – všichni porotci jsou z Peru.

Na snímku:

Úspěšných kreslířů v peruánské soutěži bylo hodně, ale jména těch na fotografii jsme nenašli.

30. International Olense Kartoenale - Belgie

Olense Kartoenale sfouklo tento rok 30 svíček. Výročí nezůstalo bez po-všimnutí. Vedle vyhlášení nového ročníku soutěže až do 31. prosince trvá výstava na radnici. Předvádí práce úplně všech vítězů a přehlídku nejlepších kousků za posledních 30 let.

V pátek večer se uskutečnilo vzrušující slavnostní předávání cen ve středisku Komie Geire. **"Máme tu 394 zúčastněných karikaturistů z 55 různých zemí s celkem 1 281 předloženými karikaturami, které byly posuzovány 9 rozhodčími,"** pravil hrdý sponzor Jo Beneens. A tady jsou výsledky (**jméno hlavního vítěze najdete až na konci**):

The best **foreign** entry prize was for Kani Piriani from **Iran** (€ 250). Best **Belgian** entry was for Sien Baelus (€250)

Price best **Polish** entry went to Zygmunt Zaradkiewicz (€200 from city Bialogard)

Price **Amnesty International** went to Carlos Fuentes from **Cuba** (€350)

4. cena 'De Inktpot' and the press award for Ronaldo Dias **Brazílie** (€ 300)

3. cena 'De Aarden Pot' for Marco De Angelis from **Italy** (€ 400)

2. cena 'De Koperen Pot' for Stefaan Provijn from **Belgium** (€700 euros)

1. cena 'The Pewter Pot' worth:

Anneke van Steijn **Holandsko** (€1,500) Viz **obr.!** A za rok? Hlavním tématem ročníku 2019 bude **"Kůže: od skotu po kabelku"**. A podtéma budou "Lidská práva".

6. Int'l Competition Cartoon Kijev - Ukrajina

Téma: **"Time is money 2018"**

„Kryptoměny - Bitcoin a další“

1. místo: Igor Lukjančenko (Ukrajina)

2. místo: Mojmir Mihatov (Chorvatsko)

viz obrázek vedle!

3. místo: Raed Khalil (Syrie)

X. Int'l Humor Festival Amazonia - Brazílie

Téma: Ekologie

1. cena: **Liu Qiang** (Čína)

Honorable Mention: Mojmir Mihatov (Chorvatsko)

Portrétní karikatura

1. cena: **Junior Lopes** (Brazíl)

Honorable Mention: **Amalia Rodrigues** (Brazílie)

Na adrese http://museudaimprensa.pt/downloadonce/XXPC_Catalogo_Digital.pdf je možné si prohlédnout v katalogu práce z 20. PORTOCARTOON FESTIVALu.

World Press Cartoon 2018 Lisabon - Portugalsko

Grand Prize: Marilena NARDI, Itálie

Gag cartoon:

First Prize: Nedeljko UBOVIC, Srbsko
Second Prize: Silvano MELLO, Brazílie
Third Prize: Fadi Abou HASSAN, Norsko

Caricature:

First Prize: Luc DESCHEEMAER, Belgie
Second Prize: Peter NIEUWENDIJK, Nizozemsko
Third Prize: Thomas ANTONY, Indie

Editorial

First Prize: Marilena NARDI, Itálie
Second Prize: Cau GOMEZ, Brazílie
Third Prize: H. D. (?)

8. Int'l Turhan Selçuk Cartoon Competition - Turecko

Ve jménu rodáka z města Milas - slavného karikaturisty Turhana Selçuka - se letos již po osmé konala mezinárodní soutěž za účasti 514 autorů z 61 různých zemí se 1847 karikaturami. Výstava nejlepších prací byla otevřena letos 1. října.

1. cena ŽARKO LUETIĆ - CHORVATSKO - viz obr.!

2. cena JABER ASADI - IRAN

3. cena NAHID TIME - IRAN

Zvláštní ceny: Ayat Naderi - Iran / Angel Zabata Moro - Kolumbie / Milano Kalicanin - Srbsko / Kurtulmuş Aytoslu - Turkey / Wimsam Asaad -

Syrie / Shahrokh Heidari - Irán / Pavel Costantin - Rumunsko / Sajad Rafeei - Iran / Dariuzs Dabrowski - Polsko / Igor Lukjančenko - Ukrajina

19. Spirito di Vino, Passariano di Codroipo - Itálie

WINNERS 2018 pod 35 let

1° place KAMENSKAYA YANA, Rusko
2° place STRIZZOLO MARCO, Británie
3° place ALBUQUERQUE BRUNO, Portugalsko

WINNERS 2018 nad 35 let

1° place: Čomor Snežana, Srbsko

Obrázek s názvem „Saint George killing the dragon“ viz vedle!

2° place: Alexandrescu Aurel Ștefan, Rumunsko

3° place: Kustana Jitet, Indonesie

Ve dvacítce finalistů v ktg. nad 35 let je uveden také český autor:

Kubec Roman, Czech Republic

12. Cartoon Contest Urziceni 2018 - Rumunsko

Gold Prize ex aequo:

Izabela Kowalska-Wieczorek / Polsko a

Ovidiu Borta / Rumunsko

Silver Prize: Ivailo Cvetkov / Bulharsko

Bronze Prize: Aleksander Zudin / Rusko

Excelency Prizes: Toso Borkovic / Srbsko; Victor Eugen Mihai / Rumunsko; Omer Cam / Turecko; Amir Dehghan / Irán; Cornel Marin Chiorean / Rumunsko; Liviu Stanila /

Rumunsko; Bernard Bouton / Francie; Ba Bilig / Čína; Agus Harsanta / Indonesie; Slobodan Butir / Chorvatsko

Tmavočerveně upozorňujeme na **chorvatského autora**, který nyní (**viz letošní ročník e-GAGu!**) velmi úspěšně soutěží. Jeho **nenápadnému stylu** se z nijak zřetelných důvodů u **porot daří**. Více jeho prací v rubrice **“4x”**.

1. Int'l Cairocature Cartoon Contest, Káhira - Egypt

Portrét Ahmeda Zewaila:

1. cena: Abdellatif Elayyady – Maroko

2. cena: Pedro Silva – Portugalsko

3. cena: Omar Zevallos – Peru

2x Mention prize: Antonio Santos - Portugalsko; Mohamed Ajeg – Maroko

Free section:

1. **cena:** Orhan Öztürk - Turecko

2. **cena:** Izabela Kowalska-Wieczorek - Polsko

3. **cena:** Hicabi Demirci - Turecko ; Milenko Kosanovic - Srbsko

3x Mention: Kustovsky Oleksy – Ukrajina; Jitet Koestanta - Indonezie; Valentin Družhinin – Rusko

8. Int'l Cartoon Competition „Brain Sneezing” Prešov - Slovensko

Téma: Salto Mortale & Populismus

First prize: **Andrej Popov, Rusko**

(viz nahoře!)

Second prize: Slawomir Makal,
Polsko

Third prize: **Doru Axinte,**
Rumunsko (viz vedle vlevo!)

Šarišská galéria v Prešove
prize: **Constantin Sunnerberg,**
Belgie (viz vedle napravo!)

Brain Sneezing Gallery
prize: Dariusz Dabrowski, Polsko

MyMamy price: Marie Plotěná,
Česko (viz rubrika Ze světa!)

Honorary award: Mohammadali
Khalaji, Iran + Xavier Bonilla,
Equador

25. Cartoon Rendon Festival Rionegro 2018 - Kolumbie

Téma: Leonardo da Vinci

V příštím roce 2019 si připomínáme 500 let od úmrtí nejuniverzálnějšího umělce všech dob, který začal coby geniální duch období renesance. Festival vyzval světové tvůrce, aby nakreslili humorná díla se svým pohledem na *Leonarda da Vinci* ve všech podobách: jako malíře, anatoma, architekta, urba-

nistu, paleontologa, výtvarníka, botanika, vědce, spisovatele, sochaře, filozofa, inženýra, vynálezce, hudebníka a básníka. 185 umělců ze 35 států poslalo do kolumbijského města *Rionegra Antioquia* celkem 1420 soutěžních příspěvků - a i když to nemáme přesně spočítané, u výtvarníků ze všech těch nabízených možností jasně převládl Leonardo coby autor obrazu ***Mona Lisa***... A v počtu cen zase jasně dominovali obyvatelé Latinské Ameriky, hlavně ti románského původu. Černohorec ***Drljevič*** je

zde raritou. Viz obr. vpravo!

Prize Leonardo Da Vinci - ***Raúl de la Nuez*** - USA (**viz obr. vlevo**)

Prize Leonardo Da Vinci - Carlos Alberto Gómez "Hormiga" - Kolumbie

Prize Caricatura Omar Figueroa Turcios - Španělsko

Prize National Talent - Juan Manuel Guiral Restrepo - Kolumbie

SPECIAL MENTION - ***Darko Drljevič*** - Černá Hora (**viz obr. vpravo**)

SPECIAL MENTION - Félix Barrios - Panama

MENTION Leonardo Da Vinci - Andrés Sandoval "Janlops" - Kolumbie

RENDON AWARD - Luis Demetrio Calvo Solís "MECHO" - Kostarika

Výstava je otevřena veřejnosti až do 8. ledna v MAR Museo de Artes de Rionegro plaza de la libertad.

Int'l C. C. Art of Resistance - Nizozemsko

S počtem **1781 příspěvků ze 76 zemí** si pořadatelé myslí, že jejich první mezinárodní soutěž karikaturistů skončila úspěchem! Uvádějí: "Ze všech těchto příspěvků jsme vybrali 200 karikatur a předložili k posouzení odborné porotě, která byla pověřena obtížnou prací najít karikatury, které budou viset na výstavě '**Umění odporu**'. A také určit vítěze."

Porota se skládala z *Haja*, známé holandské karikaturistky *Saskie van Loenen*, předsedy společnosti *Pers & Prent* (nadace propagující politické karikatury a pořádající každoroční ocenění *Inktpotprijs*) a *Michela van Hattem*, prezidenta holandské nevládní organizace zaměřené na boj za mír.

Společně vybrali **57 karikatur**, z toho 3 vítěze a dalších 9 dostalo čestná uznání. Vítěze pak organizátoři představili na Festivalu svobody v *Flushingu* v Nizozemsku. **Kresba: Peter Kreiner** (Austrálie). **Zdroj: Blog Cartoon Movement**, internetová publikační platforma # 1 pro vysoce kvalitní politické karikatury a komiksovou žurnalistiku.

Int'l Green Cartoon Contest - Turecko

Téma: "Preventive Effect of Sports against Addictions"

Deadline: 31. 12. 2018

Info: <http://cartooncontest.yesilay.org.tr/en/admin/login>

10. International Tourism Cartoon Competition – Turecko

Téma: „Travel memories“

Deadline: 31. 12. 2018

Info: <http://tourismcartoon.com>

Int'l C. Festival Golden Hat 2019 Knokke-Heist - Belgie

Téma: Volné / Free!

Deadline: 31.12.2018

Info: <https://caricaturque.blogspot.com/2018/08/international-cartoon-contest-golden.html>

22. Euro-Kartoenale 2019 Kruishoutem - Belgie

Téma: "Zed" (The Wall)

Deadline: 11. 1. 2019

<https://www.ecc-kruishoutem.be/en/22nd-eurokartoenale-the-wall.html>

6. KalDer Bursa Int'l Cartoon Contest 2019 - Turecko

Téma: "Budoucnost máme ve svých rukách"

Deadline: 16. 1. 2019

<https://caricaturque.blogspot.com/>

1. Welt Heimat International Cartoon Contest - Německo/Turecko

Téma: "War and Humanity" / „Válka a lidskost“

Deadline: 20. ledna 2019

hofstrasse6@arcor.de

"Golden Helmet", Kruševac - Srbsko

Téma: "Relations"

Deadline 25. 1. 2019

<https://clickcartoone.blogspot.com/2018/07/27th-cartoon-contest-golden-helmet2019.html>

World Press Cartoon 2019 Lisabon - Portugalsko

Téma: Práce publikované loni od 1. 1.2018 do 31. 12. 2018 printed newspapers or magazines.

Deadline: 31. 1. 2019

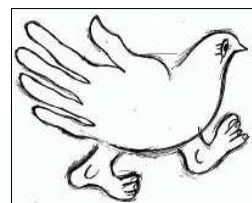
Concurso Internacional World Press Cartoon; AP. 1179 EC Picoas 1050-001 Lisboa – Portugal

Satrykon - Legnica, Polsko

Téma: 1. STOP; 2. Joke and Satyra

Deadline: 2. 2. 2019

POZOR: THE PARTICIPANTS ARE KINDLY ASKED NOT TO POST THE WORKS VIA ELECTRONIC MEANS AS THESE WILL NOT BE ACCEPTED FOR THE COMPETITION.

www.satrykon.pl

Fax for Peace - Itálie

Téma: "Peace" / "Mír"

Deadline 28. 2. 2019

www.faxforpeace.eu

15. Int'l Cartoon Contest 2019 - Syrie

Téma: "The Time" / Čas

Deadline: 11. 1. 2019

www.raedcartoon.com - <https://www.facebook.com/groups/syriacartoon/>

Naše rubrika vám - tedy soutěživým kolegům - přeje hodně štěstí v soutěžení 2019 !

Měsíc	Název a místo soutěže	Body*)	Uzávěrka:	V čísle**)
2018	Biennial Book I. C. C. - Irán	-	31. 12. 2018	10/2018
prosinec	Int'l Green Cartoon Contest - Turecko	-	31. 12. 2018	11/2018
	10. Int'l Tourism C. C. - Eskisehir, Turecko	****	31. 12. 2018	11/2018
	Molla Nasreddin - Baku, Azerbajdžan - nová uzavěrka**)	***	31. 12. 2018	11/2018
	Golden Hat 2019 - Knokke-Heist, Belgie	*****	31. 12. 2018	11/2018
2019	Euro-Kartoenale - Kruishoutem, Belgie - New!	*****	11. 1. 2019	12/2018
	Int'l C. C. - Syrie - Novinka	**	11. 1. 2019	12/2018
Leden	KalDer Bursa - Bursa, Turecko - Nové!	***	16. 1. 2019	12/2018
	Heimat; "Válka a lidskost"- Hilden, Německo - nové!!	**	20. 2. 2019	12/2018
	Golden Helmet - Kruševac, Srbsko - NEW!	**	25. 1. 2019	12/2018
	World Press Cartoon - Lisabon, Portugalsko - new!	****	31. 1. 2019	12/2018
Únor	Satyrykon - Legnica, Polsko - new!	*****	2. 2. 2019	12/2018
	Fax for Peace - Spilimbergo, Itálie - novinka!	**	28. 2. 2019	12/2018

*) ve sloupci Body vycházíme z hodnocení soutěže u cartoonistických portálů, hlavně však z vlastních zjištění. Čím více hvězdiček, tím lepší soutěž. Bez hvězdiček jsou obvykle nové anebo méně důvěryhodné soutěže.

****)** ve sloupci uvádíme číslo e-GAGu, v němž je adresa na originál propozic.

Doporučujeme následující weby s propozicemi soutěží:

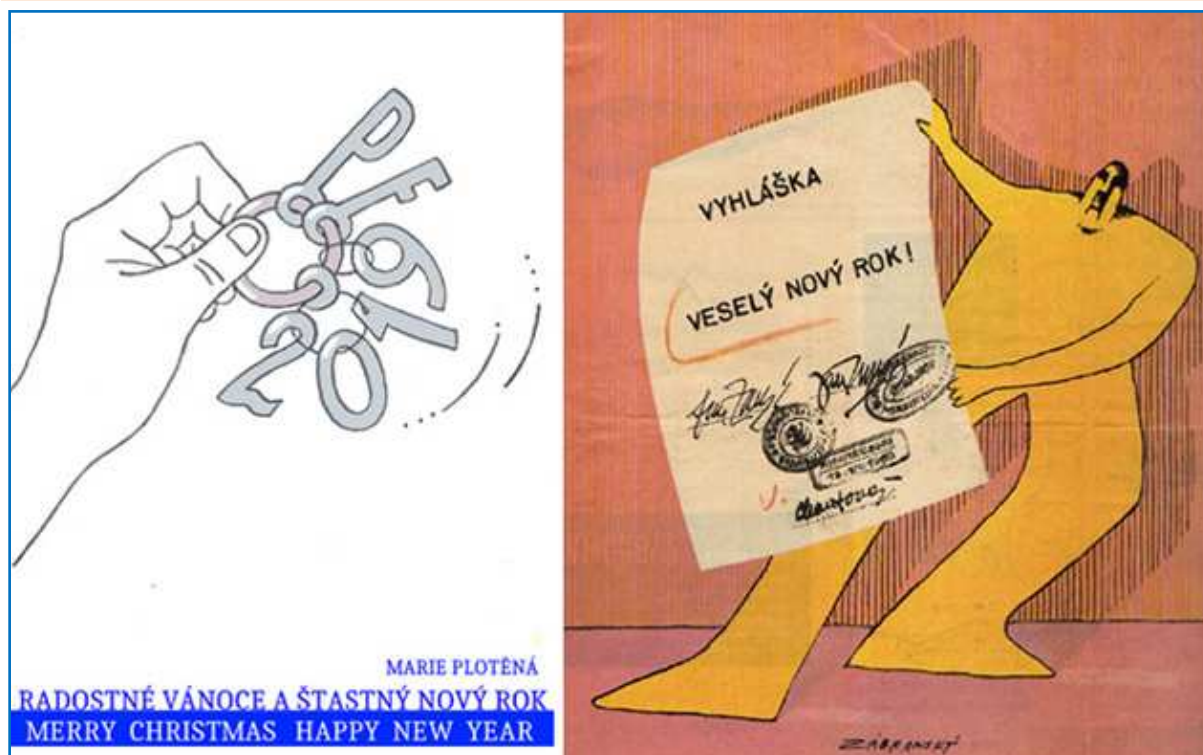
<http://www.fecocartoon.com/index.php/cartoon-contests-mainmenu>

<http://caricaturque.blogspot.cz/p/cartoon-contests-exhibitions.html>

<http://www.hdk.hr/festivali/tablica.pdf>

<http://www.cartoongallery.eu/sutaze/propozicie/>

Dva z jednoho města = P. F. 2019 z Brna

Vlevo: Marie Plotěná, vpravo Vlasta Zábranský. Obě přání jsou pěkná graficky i svěží svým nápadem. Zatímco Marie zvoní klíči před koncem tohoto roku, Vlastu zde zastupuje přání o půl století starší. Vyhledali jsme kresbu v archívu a našli i další kousky v barvě z *Roháče* (jak se o tom píše v textu o knize vydané na Slovensku) i v *Dikobrazu*. A černobílé kousky v *Mladém světě*, *Technickém magazínu* (T-65) a také v brněnských časopisech *Index*, *Host do domu* či méně známém titulu *Doba...*

[illegible]

e-GAGmag © * Měsíčník autorů a přátel české karikatury. Založeno r. 2003. 16. ročník. Toto je č. 2018/12 (652) z 15. 12. 2018 * Číslo 2019/1 vyjde 15. 1. 2019 * Kontakt na redakci: ivan.hanousek@dreamworx.cz